

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 1.000 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

OVERZICHT VAN DE VLAAMSE RECHTSLITERATUUR GEDURENDE HET GERECHTELIJK JAAR 1969-70 (1^e deel)

Het aantal boeken en geschriften dat gedurende het gerechtelijk jaar 1969-1970 werd gepubliceerd is zowel kwantitatief als kwalitatief niet minder belangrijk dan de vorige jaren. Integendeel, er zijn vele en zeer hoogstaande werken verschenen die er getuigenis van afleggen dat de Vlaamse rechtsliteratuur geleidelijk aan rijpheid wint en dat zij in elk geval een intense bloei kent.

Een van de meest verheugende gebeurtenissen die wij dienen te vermelden is de uitgave van het eerste deel der «Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht», uitgegeven onder leiding van de Professoren R. Dillemans en W. Van Gerven. Het geldt hier een uitgebreide reeks waarin 16 lijvige delen zullen gepubliceerd worden en waarvoor de beste onder onze civilisten zich verbonden hebben het uitwerken van een deel voor hun rekening te nemen. Volgens de vooruitzichten zouden er een paar delen per jaar kunnen verschijnen en aldus zou de Vlaamse rechtsliteratuur op enkele jaren verrijkt worden met dit groot werk, dat belooft de ruggegraat te worden van onze toekomstige rechtsstudie.

Door deze uitgave, die op prachtige wijze verzorgd wordt door de «Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij», zullen wij eindelijk beschikken over een geheel stel leerboeken over burgerlijk recht die op gelijke lijn zullen staan met de beroemde klassieke reeksen die men in het buitenland zozeer op prijs stelt.

Dat een dergelijke uitgave mogelijk is en dat zij van den beginne af, in de Vlaamse rechtswereld, heeft kunnen rekenen op een geweldig succes, toont aan hoe groot bij onze juristen de behoefte is aan doorwrocht wetenschappelijk werk en hoe thans onbetwistbaar de tijd is gekomen om, naast de vele monografiën die wij in de laatste jaren hebben zien tot stand komen, over te gaan tot een synthese die een blijvend monument zal zijn van onze Vlaamse rechtswetenschap.

* * *

Wanneer wij, zoals gebruikelijk, ons overzicht beginnen met het *burgerlijk recht* komt natuurlijk in de eerste plaats in aanmerking, het «Algemeen deel» van de «Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht» waarvan hierboven

gewag gemaakt wordt, algemeen deel dat geschreven werd door Prof. W. Van Gerven.

Het is vanzelfsprekend onnodig de auteur voor te stellen. Iedereen in de Vlaamse rechtswereld kent de fantastische activiteit die in de laatste jaren op wetenschappelijk gebied door Prof. Van Gerven ontwikkeld werd, zowel betreffende het burgerlijk recht en het handelsrecht als betreffende het recht der Europese Gemeenschappen.

Hij was aan de Universiteit te Leuven de spil van belangrijke postdoctorale leergangen, die aanleiding gaven tot de publicatie van merkwaardige verzamelwerken. Hij schreef in verschillende tijdschriften geleerde en originele artikelen en studiën. In 1962 promoveerde hij aan de Katholieke Universiteit te Leuven tot geaggregeerde van het hoger onderwijs met een hoog gewaardeerd proefschrift over de «Bewindsbevoegdheid», waarvan wij destijds de bijzonder grote verdiensten hebben doen uitschijnen.

Dat Prof. W. Van Gerven, samen met zijn bekwame en dynamische collega Prof. R. Dillemans, het initiatief genomen heeft van de uitgave der grote reeks «Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht», waarborgt op voorhand het succes ervan.

Deze overtuiging wordt echter nog in bijzonder grote mate versterkt bij de lectuur van het thans verschenen eerste «Algemeen Deel».

Het schrijven van een «Algemeen deel» is voorzeker geen gemakkelijke taak. Het leggen van de grondslagen van een wetenschap, het uitbouwen van een breed kader, waarin heel het privaatrecht gevoeglijk zijn plaats zal vinden, is een hachelijke onderneming. Meestal zijn het slechts de allerbeste juristen die zich daaraan durven wagen. In Nederland hebben we de twee zeer gekende en hooggeschatte boeken van Prof. Paul Scholten, — het beroemd «algemeen deel» van de Asser-reeks, — en dit van Prof. E.M.M. Meijers «De algemene begrippen van het burgerlijk recht». Het boek van Scholten is een onvergankelijk meesterwerk, zowel wat de diepte van de inhoud betreft als wat aangaat de klaarheid van de uiteenzetting. Het boek van Meijers is veel zwaarder op de hand, enigszins gewrongen, doch met helle bliksemflitsen

die voortdurend getuigenis afleggen van het genie van de schrijver.

Het is de grootste lof die we aan Prof. W. Van Gerven zouden kunnen betuigen, te verklaren dat zijn boek in de Nederlandse rechtswetenschap een plaats inneemt op een gelijk peil met de werken van Scholten en Meijers. Tegenover de meerdere franse inleidingen in het burgerlijk recht die wij kennen, is het boek van Van Gerven gekenmerkt door een zeer bijzondere originaliteit. Opvatting, indeling en methode kunnen als volledig nieuw bestempeld worden. In de eerste plaats dient dik onderstreept dat de auteur ermee gebroken heeft uitsluitend naar het Zuiden te zien, zoals het in België meestal voorkomt, en zijn boek volledig te grondvesten op de franse rechtswetenschap. Al komt deze laatste volledig tot haar recht en al wordt al wat van belang is, in de jongste wetenschappelijke franse literatuur aangehaald en besproken, toch verliest schrijver nooit uit het oog dat een brede rechtsvergelijking waarbij het Nederlands, het Duits en het Angelsaxisch recht mede in aanmerking genomen worden, onontbeerlijk is voor een helder inzicht in het recht van heden ten dage. Dit is des te meer het geval daar, door de geleidelijke groei van de Europese eenheid, ook de studie van het recht meer en meer op nieuwe banen zal dienen geleid te worden.

Het is vooral van betekenis dat Prof. Van Gerven doorheen heel zijn werk een grote belangstelling aan de dag legt voor het Engels recht en dat hij dit ter sprake brengt bij de behandeling van rechtsfiguren waarvan het belang in stijgende lijn gaat, zoals de aanstelling, de bewindsbevoegdheid en de vertegenwoordiging, die tot nog toe in ons land bij de studie van het recht zo zeer verwaarloosd werden.

Het boek is zeer breed opgevat en zowel het burgerlijk recht als het handelsrecht, — waartussen het onderscheid meer en meer verdwijnt, — en stukken van het bewijsrecht hebben hun plaats in het geheel. In zijn «woord vooraf» legt de auteur er de nadruk op dat zuivere academische discussies werden geweerd en het zijn hoofdbedoeling was het bestaande recht op begrijpelijke, coherente en overzichtelijke manier weer te geven.

Schrijver legt er ook nog de klemtoon op dat de handleiding voornamelijk bestemd is voor studenten en practijkjuristen, wat niet belet dat ook op het gebied der zuivere rechtswetenschap, op haast elke bladzijde gegevens verstrekt worden die volkomen nieuw zijn, die ons denken over het recht aanzienlijk verrijken en de problematiek van veel betwiste aangelegenheden belichten en verduidelijken.

Prof. Van Gerven blijkt nooit uit het oog te verliezen dat ons recht, zoals dat van de meeste landen van Europa zich in een overgangsstadium bevindt en dat het noodzakelijkerwijze geleidelijk tot eenheid moet groeien, ten minste wat zijn algemene grondslagen betreft. Zo komt het ook dat de rechtsvergelijking met de landen die ons omringen een aanzienlijk deel inneemt in het werk en dat het recht van de Europese Gemeenschappen voortdurend komt doorpriemen.

Alle auteurs van enige betekenis, zowel ten onzent als in de vreemde, worden aangehaald en hun stellingen worden gewogen, terwijl de jurisprudentie, vooral deze uit de jongste jaren, overvloedig de tekst komt illustreren. De auteur beperkt zich echter, wat rechtsleer en rechtspraak betreft, niet tot eenvoudige verwijzingen, doch passages van essentieel belang en merkwaardige beschouwingen uit gerechtelijke beslissingen worden uitvoerig gereproduceerd en bevorderen aldus in zeer grote mate de pedagogische bruikbaarheid van het werk.

Wat nu de indeling betreft bestaat het boek uit 5 grote titels respectievelijk gewijd aan de bronnen van het privaatrecht, het subjectief recht, het vermogen en de

rechtspersoon, de rechtshandeling en eindelijk de aanstelling, het bewind en de vertegenwoordiging. Deze indeling doet reeds helemaal nieuw aan en scherpt zeer sterk de nieuwsgierigheid om na te gaan op welke wijze de auteur de grote beginselen van het privaatrecht in dit kader zal weten onder te brengen.

Gezien de rijke inhoud van het boek kunnen we hier slechts terloops enkele bijzonderheden aanstippen die hem die het boek doorwerkt speciaal treffen en moeten wij zoveel gegevens die we zouden willen aanhalen en onderstrepen achterwege laten.

In zijn eerste titel wijdt schrijver zijn aandacht aan het rechtsvindingsproces. Hoe zal de rechter de betwisting die hem voorgelegd wordt kunnen oplossen? Dit zal gebeuren door de wisselwerking van een reeks factoren waarvan meestal de 4 rechtsbronnen: wet, gewoonte, rechtspraak en rechtsleer worden genoemd, doch waarbij ook de feiten zelf en tevens de billijkheid een belangrijke rol spelen. Wanneer, hierbij aansluitend, Prof. Van Gerven een breed overzicht geeft over de verhouding rechter - wetgever, voegt hij er een belangrijke vergelijking aan toe tussen het continentaal rechtstelsel en datgene dat in voege is in de Angelsaxische wereld.

Het overzicht van de bronnen van objectief recht brengt ons frisse bedenkingen over de evolutie van het wetsbegrip, de betekenis van de jurisprudentie, de interpretatie der wet, over haar opeenvolging en inwerking treden, over dwingend en aanvullend recht, en over het begrip van openbare orde en goede zeden. Dit alles wordt uiteengezet aan de hand van overvloedige bewijspplaatsen, doch vooral met een originele eigen visie.

De tweede titel die gewijd is aan het subjectieve recht, omvat een hele reeks hoofdstukken waarin vele problemen behandeld worden van grote betekenis en van brandende actualiteit. Eerst en vooral het aflijnen van het begrip subjectief recht zelf, waaromtrent tussen vooraanstaande juristen zulke heftige polemieken plaats hadden, waarvan de bijzonderste hier kortbondig, doch met veel duidelijkheid besproken worden.

Het genot van deze subjectieve rechten leidt ons naar het onderscheid tussen natuurlijke personen en rechtspersonen, met een bespreking van de orgaan-theorie.

De uitoefening van de subjectieve rechten, kan een belangrijke invloed ondergaan vanwege de billijkheid, waarvan de auteur twee vormen onderscheidt, een externe factor, die de rechtsregel matigt in zijn toepassing op een concreet geval, ofwel een van binnenuit agerende factor, «die het recht doordeesemt, vervormt en hervormt,» waardoor het recht menselijker en rechtvaardiger gemaakt wordt. Dit onderscheid verklaart het verschil tussen twee hedendaagse rechtstelsels: het Anglo-Amerikaanse enerzijds en het Europees-continentale anderzijds, waarbij schrijver, uit beide sectoren, treffende voorbeelden aanhaalt.

In dezelfde titel komt een grondige studie voor over het misbruik van recht, de wetsontduiking en de vertrouwensleer waarbij de uitoefening van een slechts ogenschijnlijk bestaand recht niettemin uitwerking heeft. De auteur acht de juridische grondslag van deze vertrouwensleer, of leer van de schijn, te eng in de klassieke opvatting, omdat zij ten onzent meestal gesteund wordt op de schuldtheorie, wat geen bevredigende oplossing biedt en boven dewelke het beginsel van de goede trouw dat op de billijkheid berust als algemene grondslag te verkiezen valt.

De titel «Over vermogen en rechtspersoon» behelst de studie van de rechtspersoonstechniek waarbij men noodzakelijkerwijze moet uitgaan van het vermogensbegrip. De auteur bestudeert het gebruik van de rechtspersons techniek in het Belgisch recht, techniek die van de ene kant overbodig wordt voor de regeling van sommige

rechtsverhoudingen, doch die voorzeker in de toekomst grote diensten zal kunnen bewijzen bij de uitbouw van het recht der onderneming.

Onder het algemeen begrip «de rechtshandeling» worden de feiten besproken die het gevolg zijn van een menselijk handelen, waarmee het in het leven roepen van rechtsgevolgen, wordt beoogd. In deze categorie van rechtshandelingen, komt de onbegrensde wereld der overeenkomsten voor, waarbij, na een grondige ontleding van het begrip zelf en van de evolutie die het heeft doorgemaakt, de voorwaarden tot geldigheid van de rechtshandelingen bestudeerd worden, nl. de wil, de bekwaamheid, het voorwerp en de oorzaak, onoverzienbaar terrein, waarvan het essentiële wordt herleid tot voortreffelijk beredeneerde en zakelijk geadstrueerde stellingen.

Na een kort hoofdstuk over het bewijs van de rechtshandelingen wordt nog uitvoerig uitgeweid over de tegenstelbaarheid ervan en over hun nietigheid, met interessante besprekingen, zoals de conversie van nietige rechtshandelingen en het onderscheid tussen de absolute en de relatieve nietigheid.

De laatste titel van het boek ligt helemaal in de specialiteit van Prof. Van Gerven die ons zijn uitstekend proefschrift heeft bezorgd over de bewindsbevoegdheid. Het is op de aanstelling, het bewind en de vertegenwoordiging dat de laatste titel van zijn algemeen deel betrekking heeft. Het spreekt vanzelf dat hierbij ook vergelijkingen met het Angelsarisch recht, nl. met het trustrecht aan de dag komen en het geheel van deze titel vormt een bijzonder leerrijke stof, die we meestal in soortgelijke werken niet aantreffen.

Dit zeer summier overzicht van de inhoud van het boek zal reeds volstaan om er de originaliteit van aan te tonen, doch het is niet enkel origineel, het is gestoffeerd met een rijkdom van wetenswaardigheden en het is geschreven in een voortreffelijk Nederlands, met een eenvoud en een duidelijkheid, die de meest ingewikkelde gedachtengang dadelijk begrijpelijk maken.

Dit uitryst belangrijk werk kan niet genoeg geprezen en aanbevolen worden. Het is een weldaad voor de studenten in de rechtswetenschap en het zal een genot zijn voor de praktische juristen hier zoveel problemen die hun dikwijls zoveel moeite bezorgd hebben, uiteengezet te vinden met de trefzekerheid van de sterke wetenschapsmens, doch ook met de bronklare helderheid van de geboren pedagoog. Ieder die het boek van Prof. Van Gerven leest, zal met ongeduld wachten op de volgende delen die in de reeks der «Beginselen van Belgisch Privaatrecht» zullen verschijnen.

Tussen 1940 en 1969 werd de Belgische wetgeving betreffende de adoptie verschillende malen aangepast en gewijzigd. In 1940, 1951 en in 1958 werden steeds nieuwe wetten aangaande deze rechtsfiguur uitgevaardigd, tot eindelijk de wet van 21 maart 1969 een volledig nieuw regime invoerde.

Het is de bedoeling geweest van de wetgever de adoptie te laten evolueren van een contract naar een instelling met hoofdzakelijk sociale spreading. Deze instelling kreeg een uitgesproken beschermingsdoel. De wetgever heeft dus door het regime der adoptie, zoals het werd uitgestippeld in de wet van 1969, het lot der verlaten en natuurlijke kinderen willen verzachten. Hij heeft getracht aan deze kinderen een harmonisch leven in een familiale eenheid te verzekeren en ook de toestand van overspelige of bloedschendige kinderen in aanzienlijke mate te verbeteren. Door deze nieuwe wet werd gestreefd naar grotere sociale en familiale rechtvaardigheid. Om misbruiken te voorkomen zal hierbij natuurlijk de rol van de rechter zeer aanzienlijk zijn.

De wet bevat een vrij ingewikkeld stelsel van normen

en waarborgen, dat door vele juristen nog maar op summier wijze gekend is. Er werd dan ook met ongeduld gewacht op een wetenschappelijk werk waarin het nieuw regime met duidelijkheid en volledigheid zou worden uiteengezet. Daarom is het boek van de heer *Carlos Van Malderen*, vrederechter te Nazareth en Kaprijke, dat zopas in de *Algemene Practische Rechtsverzameling* verscheen, een werk dat in de juridische wereld algemeen zal toegejuicht worden. Het heeft zeer bijzondere kwaliteiten. Eerst de degelijkheid, de nauwkeurigheid en de zekerheid die eigen zijn aan alle uitgaven van de A.P.R., doch het legt ook getuigenis af van een diepgaander studie van de voorbereidende werken der wet, alsook van de rechtspraak en rechtsleer betreffende het vroegere stelsel, om dit op doeltreffende wijze met de nieuwe wettelijke regelen te kunnen vergelijken en aldus de draagwijdte van de nieuwe bepalingen scherp af te lijnen. Daar meerdere voorschriften van de nieuwe wet afgeleid zijn uit de franse wetgeving werd vooral de franse doctrine en jurisprudentie bestudeerd, terwijl de auteur er voortdurend zorg voor draagt te wijzen op de verschillen die de nieuwe wetgeving van de franse onderscheidt.

In een beknopt historisch overzicht wordt de evolutie van de rechtsfiguur der adoptie geschetst alsook van de verschillende regimes die we in ons land gekend hebben tot aan de jongste wet van 1969.

Het boek bevat dan twee uitgebreide titels waarin enerzijds de grondvoorwaarden en anderzijds de vormvoorwaarden van de adoptie worden uiteengezet.

Bij de grondvoorwaarden zijn het al de elementen van de contractuele verhouding inzake adoptie die grondig worden uitgediept, dan verder de speciale voorwaarden zowel in hoofde van de adoptant als van de geadopteerde, gevolgd door een bijzonder onderzoek over de adoptie van een minderjarige. Bij de vormvoorwaarden wordt uitgeweid over het opstellen van de akte van adoptie, de rechtspleging der homologatie, het onderzoek door de Procureur des Konings, de behandeling ter zitting en de middelen van voorziening in beroep en cassatie. Uiteindelijk komt aan de beurt al wat betrekking heeft op de overschrijving en de bekendmaking.

De gevolgen van de adoptie maken het voorwerp uit van een breed commentaar, zowel wat de persoon van de geadopteerde als wat zijn goederen betreft, waarna nog een hoofdstuk komt over de eventuele herroeping van de adoptie, de redenen daartoe en de rechtspleging.

In een 2de deel wordt speciaal de wettiging door adoptie behandeld, die tussen de partijen banden van afstamming doet ontstaan die onherroepelijk zijn en waardoor het kind dat gewettigd wordt alsmede zijn afstammelingen, als geboren uit het huwelijk van hen die wettigden door adoptie, wordt aangezien, een regeling waardoor de Belgische wetgever zich heeft laten inspireren door het franse recht, met nochtans bepaalde verschillen en nuances.

Het boek van de heer Van Malderen is een gedegen wetenschappelijk werk, dat van de auteur een aanzienlijk stuk arbeid heeft gevraagd. Het is een rijke aanwinst voor de *Algemene Practische Rechtsverzameling*, waarin het zal uitblinken door zijn grondigheid, zijn duidelijkheid, zijn voortreffelijke samenstelling en zijn uiterst brede documentatie.

Op het einde van het boek komen modellen van akten voor door G. Baert en R. Soetaert.

Ook in de «*Algemene Practische Rechtsverzameling*» verscheen een verhandeling van de hand van dhr. C. Paulus, Kabinetschef van de Gouverneur der provincie Antwerpen en assistent aan de Universiteit te Brussel, over de «*Zaakwaarneming*».

Dit tractaat is volledig opgevat in de lijn van de vele gelijkaardige verhandelingen die reeds in het A.P.R. verschenen en het voldoet aan dezelfde hoge eisen die

voor alle tractaten van deze reeks gesteld worden.

Stippen wij eerst aan dat in het werk een rechtsvergelijking voorkomt met de zaakwaarneming zoals zij opgevat wordt in naburige landen nl. in het Nederlands, het Engels en het Duits recht. Ook een geschiedenis van de bestudeerde rechtsfiguur bezorgt uiterst interessante inlichtingen.

Na de bepaling van de zaakwaarneming te hebben gegeven en de hoofdkenmerken ervan te hebben uitgestippeld, vergelijkt de auteur de bestudeerde rechtsfiguur met andere rechtsconstructies zoals de lastgeving, de vermogensverschuiwing zonder oorzaak, het beding ten behoeve van een derde en de sterkmaking.

Scherp wordt ook de zaakwaarneming afgelijnd tegen de onrechtmatige daad door de belangrijke vereiste dat de waarnemer dient gehandeld te hebben uit noodzaak. Is zijn optreden daardoor niet gerechtvaardigd dan staat men voor een onrechtmatige daad.

In zijn beschouwingen wijdt schrijver ook een origineel hoofdstuk aan de zaakwaarneming door of ten behoeve van de overheid, met vergelijking van de toestand in Frankrijk en in Nederland.

Daarna is het werk ingedeeld in twee titels, nl. de vereisten voor zaakwaarneming en de gevolgen ervan, enerzijds tussen waarnemer en belanghebbende en anderzijds ten opzichte van derden.

De verschillende voorwaarden die vereist zijn opdat er zich zaakwaarneming zou voordoen, worden door de auteur onderzocht aan de hand van een volledige studie van de rechtsleer en de rechtspraak, met bijzonder fijne nuancering en een voortdurend beroep op de rechtsvergelijking.

De gevolgen tussen de zaakwaarnemer en de belanghebbende stellen meerdere delicate problemen zoals de voortzettingsplicht en de zorgplicht en het geven van rekenschap bij de waarnemer; het nakomen van de verbintenissen aangegaan door de zaakwaarnemer, het schadeloosstellen en het terugbetalen van de nuttige of noodzakelijke uitgaven bij de belanghebbende. De zaakwaarnemer beschikt wel over een retentierecht zolang hij niet vergoed is voor de gedane kosten, hij kan echter geen aanspraak maken op loon.

In het hoofdstuk betreffende de gevolgen der zaakwaarneming ten opzichte van derden, worden moeilijke vraagstukken doorgrond, zoals deze of de vertegenwoordiging door zaakwaarneming ten behoeve van een op te richten rechtspersoon mogelijk is, — waarbij de Belgische wetgeving zich zal dienen aan te passen aan bepaalde E.E.G.-richtlijnen, — het probleem of men bij wijze van zaakwaarneming in rechte kan treden en dgl.

Het werk wordt besloten met beschouwingen over de goedkeuring en het bewijs.

De verhandeling van de heer Paulus is van beknopte omvang, doch er is veel stof in gecondenseerd en zij bevat hoogst belangrijke onderzoekingen aangaande een rechtsfiguur die in ons rechtsbestel al te zeer verwaarloosd werd.

Voor het XXIVe Vlaams Rechtskundig Congres dat in de maand mei jl. te Antwerpen plaats had, hebben Prof. Dr. G. Baeteman en Mr. A. Vastersavonds, een belangrijk preadvies uitgewerkt betreffende het zeer actuele vraagstuk van de «Rechten van de overlevende echtgenoot». Sedert geruime tijd staat dit onderwerp in het middelpunt van de belangstelling der juristen. Het werd des te actueler door het neerleggen in de Senaat op 17 februari 1969 van het «Ontwerp van wet tot wijziging van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot». Ook in de naburige landen werden in de jongste jaren belangrijke wijzigingen aan het erfrecht van de overlevende echtgenoot toegebracht.

In het hier besproken preadvies wordt een voortreffelijke synthese gegeven van de bestaande toestand, van de voorgestelde wijzigingen en van de geldende bepalingen in het vreemde recht. Het Belgisch ontwerp tot wijziging wordt op grondige wijze kritisch onderzocht, talrijke tekortkomingen worden aangewezen en verbeteringen uitgestippeld.

In een historisch overzicht geven de auteurs een bondige schets van de toestand zoals hij bestond in het Romeins recht, in het oud recht, in de Code-civil met de eraan toegebrachte veranderingen in onze Belgische wetgeving, vooral door de wet van 20 november 1896.

Tegenover de evolutie die zich in ons land heeft voorgedaan, stellen de preadviseurs deze die tot stand kwam in Frankrijk, vooral door de wet van 13 juli 1963 en in Nederland, reeds door de wetswijziging van 1923 en verder in het ontwerp Meijers.

Het ligt voor de hand dat de toestand van de langstlevende echtgenoot in ons land niet meer in overeenstemming is met de geldende opvattingen. De begrippen «eigendom» en «familie» hebben een aanzienlijke evolutie gekend. Wanneer het de bedoeling is de langstlevende echtgenoot de middelen te verzekeren om verder te leven overeenkomstig de standing die hij gewoon was, dienen ingrijpende wijzigingen tot stand gebracht.

In verband hiermede onderzoeken schrijvers dan welke de voordelen zijn van een erfrecht in volle eigendom of in vruchtgebruik en stippen zij hierbij aan hoe in Nederland volledig van het toekennen van vruchtgebruik werd afgezien.

Zij brengen dan een kritische analyse van het neergelegd wetsontwerp en wijzen erop dat, al bevat het voorzeker grote verbeteringen, er toch nog aan de overlevende echtgenoot al te beperkte rechten worden toegekend. Zo wordt het niet gebillijkt dat de overlevende echtgenoot nog steeds wordt uitgesloten door broers of zusters.

Het toekennen van vruchtgebruik geeft al te dikwijls aan de overlevende echtgenoot enkel een illusoir recht. Er wordt hem ook geen reserve toegekend. Het is niet redelijk dat hij de saisine niet bezit en de afgifte van zijn deel moet vragen aan de wettige erfgenamen, aan de algemene legatarissen, ofwel aan de Rechtbank.

Duitsland heeft reeds sedert het Burgerlijk Wetboek van 1900 een reserve voorzien, gelijk aan de helft van het wettelijk aandeel van de echtgenoot. Verdere beschouwingen betreffende het voorkeurrecht en betreffende het beschikbaar gedeelte tussen echtgenoten besluiten de studie, die gevolgd wordt door een synoptische vergelijking van de thans bestaande tekst met deze van het wetsontwerp van 1969.

Dit preadvies vormt een merkwaardige studie van dit zo actueel probleem en het is vooral kostbaar door de voortdurende vergelijking van de normen die gelden in ons land met deze die in werking zijn bij onze naburen.

De auteurs bezorgden ons een belangrijk stuk wetenschappelijk werk, dat op het congres aanleiding was tot een zeer vruchtbare discussie, waarvan de conclusie luidde dat de door de regering voorgestelde wijzigingen niet ver genoeg gingen.

Voor de jongste vergadering van de «Vereniging voor de vergelijkende Studie van het Recht van België en Nederland», werd door Prof. Pierre Coppens een preadvies uitgebracht over «Retentierecht naar Belgisch Recht». Het is een onderwerp dat voorzeker in de praktijk van groot belang is, doch dat in ons land in de rechtsleer grotendeels verwaarloosd werd.

Het Burgerlijk Wetboek geeft geen definitie van het retentierecht en heeft er ook geen algemeen beginsel voor vastgelegd.

Ons burgerlijk recht laat alleen retentie toe in een

tientiaal vrij uiteenlopende gevallen, die door de preadviseur met enkele critische opmerkingen worden opgesomd.

Aan deze gebrekkige wetstechniek hebben de jurisprudentie en vooral de rechtsleer getracht te verhelpen en het retentierecht werd aldus uitgebreid tot talrijke gevallen. Schrijver beklemtoont dat het retentierecht een nauwe verwantschap vertoont met de exceptio non adimpleti contractus.

In de gevallen waarin het retentierecht wordt aanvaard dient dan nog onderscheiden tussen diegene die voorkomen binnen het kader van een overeenkomst en diegene waar de terughouder een derde is.

De jurisprudentie blijft echter duister en verward.

Een beginsel dat met stelligheid kan bevestigd worden is datgene dat steeds tussen de teruggehouden zaak en de reden van de retentie een nauw verband moet bestaan.

Aan de zaakwaarnemer wordt retentierecht toegekend. Ook de schijn-erfgenaam en de vruchtgebruiker kunnen wegens het uitvoeren van werken het retentierecht doen gelden. In vele andere gevallen is het retentierecht ten stelligste uitgesloten, zo bij de mandataris, bij hem die door eenvoudig gedogen het genot heeft gehad van een onroerend goed, bij de scheidsrechter, de advocaat voor het terughouden van stukken.

Een bijzonder belangrijk geval is datgene dat voorkomt bij de maatloonwerker, waarbij de beslissing steeds zal berusten op een nauwkeurige afweging van de feitelijke omstandigheden.

Rechtsleer en rechtspraak reageren tegen de pogingen van contractspartijen het retentierecht op kunstmatige wijze uit te breiden. De bedongen ondeelbaarheid zal zonder belang zijn wanneer zij niet aan de werkelijkheid beantwoordt en de onderlinge samenhang niet objectief waarneembaar is.

Het retentierecht is geen zakelijk recht en het verstrekt geen enkel voorrecht, al zijn er wel gevallen waarin een voorrecht aan een retentierecht kan gekoppeld zijn. Het moeilijkste punt van deze stof is wel de vraag of het retentierecht al dan niet kan gehandhaafd blijven bij overdracht van de zaak door de debiteur aan een derde. De auteur onderzoekt de alternatieven in de zeer zeldzame rechtspraak op dit stuk.

Het werk van Prof. Pierre Coppens is zakelijk en degelijk en het belicht scherp een aantal problemen waaraan de theorie over het algemeen minder aandacht besteedt.

Nauwelijks was de wet van 4 november 1969 in werking getreden of de heren *Henri d'Udekem d'Acoz* en *Ivan Snick*, beiden advocaten aan de Balie te Ieper, publiceerden een uitgebreid commentaar op deze nieuwe wet, onder de titel «*Het Pachtrecht*».

Voor hen die niet door de dagelijkse praktijk met het pachtrecht vertrouwd zijn, lijkt deze stof soms een moeilijke en duistere aangelegenheid. Het is nu de grote verdienste van de schrijvers dat zij alle problemen die verband houden met het pachtrecht, — de verkoop erin begrepen, — doorgond hebben in een lijvig boek van 442 blz., dat uitmunt door klaarheid, door rationele indeling en door uitvoerige documentatie.

Laten we er vooral de klemtoon op leggen dat dit werk niet uitsluitend een handleiding is voor de praktijk, doch dat het een solied wetenschappelijk karakter bezit door de grondige studie van de parlementaire handelingen, van al wat in de rechtsleer over het onderwerp reeds werd geschreven en van de jurisprudentie waarvan de vorige wetgevende bepalingen het voorwerp geweest zijn.

Wij mogen hier niet vergeten te vermelden dat de auteurs, na elk hoofdstuk van het werk, verwijzen naar de normen van de pachtwetgeving, die gelden in de E.E.G.-landen, wat voor velen een kostbare wetenswaardigheid zal zijn.

Na het afdrukken van de wetteksten behandelen schrijvers in een eerste titel de algemene begrippen betreffende de pachtovereenkomst en, naast de beschrijving van haar bestanddelen, duiden ze de uitzonderingen aan, die niet onder toepassing van de wetgeving op de landpacht vallen. Zij lijnen dan deze landpacht af tegenover andere overeenkomsten die er een zekere analogie mee vertonen zoals de cijnsacht, het vruchtgebruik en de jachtpacht.

De auteurs wijzen erop hoe het karakter van bouwgronden en nijverheidsgronden thans wordt vastgesteld. De nieuwe wet, intengstelling met de vroegere, heeft het thans bestaand stelsel in overeenstemming gebracht met de wetgeving op de ruimtelijke ordening. Het karakter van het gebruiksrecht van de pachter wordt onderzocht en er wordt aangetoond hoe het een persoonlijk recht is, — tegenover sommigen die nog het tegenovergestelde beweren, — en welke daarvan de gevolgen zijn. De pachtwet heeft in elk geval het gebiedend karakter waardoor de vrijheid van de contractanten beperkt wordt, al is zij niet van openbare orde.

Nadat de voorwaarden tot geldigheid van de pachtovereenkomst, zoals de toestemming en de bekwaamheid van de partijen zijn onderzocht, bestuderen de auteurs de bewijzlevering van het bestaan van de pacht, waarvoor geen speciale vorm vereist is.

Eén van de essentiële bepalingen van de pachtwet is deze betreffende de duur van de pacht. Deze mag niet minder bedragen dan 9 jaar, doch wordt van rechtswege verlengd voor opeenvolgende periodes van 9 jaren, tenzij een geldige opzegging werd gegeven. Het vroegere stelsel van een derde verlengingsperiode van onbepaalde duur is door de nieuwe wet opgeheven.

De vele problemen die voorkomen in verband met het einde van de pacht door opzegging vanwege verpachter of pachter, komen dan aan de beurt. Hierop volgt een volledige studie van het recht van voorkoop met de zeer talrijke modaliteiten die de uitoefening van dit recht medebrengt, waarbij de voorbereidende parlementaire werken en de reeds aanzienlijke rechtspraak op het stuk grondig in aanmerking worden genomen. Zeer nuttig is de methode van de auteurs in een afzonderlijk hoofdstuk te groeperen al die gevallen waarin de pachter geen recht van voorkoop kan doen gelden.

Een studie, die uitmunt door volledigheid, wordt dan gewijd aan de verplichtingen van verpachter en pachter en het boek eindigt met een titel over de verpachting door openbare besturen en instellingen en uiteindelijk met de uiteenzetting der procedure in verband met geschillen betreffende het pachtrecht.

Het werk is uiterst verzorgd, klaar, grondig en volledig. Het feit dat het zo vlug verscheen na het in werking treden van de wet heeft niet in het minst geschaad aan zijn grote hoedanigheden en er mag gerust gezegd worden dat dit boek een permanent en betrouwbaar vade-mecum zal zijn voor allen die met het pachtrecht te maken hebben.

De nieuwe wet op de landpacht heeft de vroegere wet van 7 mei 1929 op de verhuring van landeigendommen van de staat, de provinciën, de gemeenten en de openbare instellingen opgeheven en de regelen eigen aan de verpachting door openbare besturen en instellingen in de nieuwe wet ingevoegd. Zulks vormt een gewichtige afdeling van het pachtrecht, daar talrijke landeigendommen aan openbare besturen toebehoren. Vandaar dat de heer *Robert Derveaux*, juridisch adviseur bij het ministerie van landbouw, het initiatief heeft opgevat een afzonderlijke verhandeling uit te geven, «*De verpachting van landeigendommen*», uitsluitend gewijd aan de pachtovereenkomsten met openbare besturen.

Het werkje begint met een algemeen overzicht van het toepassingsgebied der pachtwetgeving. Onmiddellijk daar-

na komt het hoofdstuk waarin de auteur de karakteristieken aangeeft van openbare besturen en openbare instellingen. Voor deze organismen zijn, wat de pachtwetgeving betreft, speciale regelen voorzien. In principe dient de verpachting te gebeuren door middel van een aanbesteding, waarvoor de besturen een lastenkohier moeten opmaken. Na bekendmaking van de aanbestedingsvoorwaarden, gebeurt de toewijzing volgens criteria die in de wet worden vastgelegd. Indien de verpachting bij wijze van inschrijving niet goedgekeurd wordt of geen voldoende uitslag heeft opgeleverd kan overgegaan worden tot een verpachting uit de hand. De keuze van de pachter zal echter bepaald worden volgens een reeks voorkeursnormen die door de openbare besturen en instellingen vrij worden vastgesteld of ook door de bestendige deputatie van de provincieraad voor een bepaalde provincie kunnen worden opgelegd. Zo spelen in deze normen de ouderdom, het aantal kinderen, de ligging van de grond, het bezit van een diploma en nog andere criteria een bepalende rol.

De auteur bestudeert nadien de opzegging van de pacht, de redenen daartoe, de termijnen en de vormen. De vaststelling, de herziening en eventuele vermindering van de pacht prijs worden in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld waarop nog kapitels volgen betreffende de exploitatie van het pachtgoed, de onderpacht, het overdragen van de pacht, het overlijden van de pachter, de vergoedingen aan de uittreedende pachter verschuldigd. In het laatste hoofdstuk wordt het recht van voorkoop bestudeerd.

Na de reproductie van de wetteksten vinden we op het einde van het boek modellen van akten, namelijk een model van lastenkohier voor verpachtingen en een model van pachtvereenkomst.

Het is gelukkig dat alle regelen betreffende de verpachting van landeigendommen der openbare besturen en instellingen verzameld werden in dit werkje, waarin een volledige documentatie verstrekt wordt betreffende het behandelde onderwerp. Deze monografie zal door de belanghebbenden met genoegen en met veel vrucht geraadpleegd worden.

Dat in de reeks tweetalige wetboeken die op zo somptueuse wijze wordt uitgegeven door de Wetenschappelijke uitgeverij E. Story-Scientia te Gent, thans ook het «Burgerlijk Wetboek» verschenen is onder leiding van Prof. Willy Delva met medewerking van de heren G. Baert, A. Heyvaert, J.C. De Preter en J.P. Quintyn, advocaten bij het Hof van Beroep te Gent, zal onze Vlaamse juristen ten zeerste verheugen.

Het boek geeft de officiële nederlandse tekst van het burgerlijk wetboek zoals deze werd ingevoerd door de wet van 30 december 1961, met onder elk artikel de franse tekst in italieke letter.

Dit losbladig werk, dat door middel van een zeer praktisch systeem voor het samenbundelen der bladen, uiterst handig zal zijn voor dagelijks gebruik, dat steeds zal kunnen aangevuld worden en dus altijd up to date zal zijn, is echter oneindig veel meer dan een welgekomen werkinstrument voor de juristen.

Inderdaad, de teksten hebben een zeer grondige bewerking ondergaan door het vermelden onder elk artikel van de korte inhoud der bijzonderste arresten die op de behandelde stof betrekking hebben. Wij vinden er niet enkel verwijzingen naar de arresten van ons Belgisch Hof van Cassatie, doch ook naar deze van het Hof van Cassatie van Frankrijk en op verschillende plaatsen — wat volkomen nieuw is — naar arresten van de Hoge Raad der Nederlanden. Verder wordt ook steeds de aanduiding gegeven van de wetten en besluiten die op het artikel betrekking hebben, zodat men door middel van dit boek volledig georiënteerd wordt wat betreft de draagwijdte en de interpretatie der artikelen van ons Burgerlijk Wetboek.

Wat vooral dient in het licht gesteld is dat dergelijke verwijzingen die ook wel in meerdere andere uitgaven van het Burgerlijk Wetboek voorkomen, hier een uiterst origineel werk zijn van de auteurs. Ze geven daarbij de meest recente rechtspraak aan en vormen aldus een zeer te waarderen wegwijzer voor de beoefening van het burgerlijk recht.

Als degelijke vulgarisatie komt in dit overzicht in aanmerking het boek van de heer Leo Deben, kandidaat-notaris «De erfenissen en testamenten. Wat iedereen ervan moet weten.» Over de twee onderwerpen die in de titel voorkomen heeft de auteur al het essentiële in dit werk verenigd in een zeer praktische vorm die er naar streeft dat de tekst dadelijk, ook door de lezer zonder enige juridische kennis, zou begrepen worden. Wanneer, in verband met zekere problemen verwezen wordt naar gerechtelijke beslissingen worden deze duidelijk omschreven zodat de zin ervan zonder moeite kan gevat worden. Het boek is geïllustreerd met schema's van erfenisverdelingen en het bevat ook een hele reeks voorbeelden van testamenten, die de leek dadelijk wegwijs maken.

Het valt voorzeker toe te juichen dat voor de vrij ingewikkelde stof der erfenissen en testamenten een zo waardevolle poging gedaan werd door de auteur om de rechtsbeginselen te vulgariseren en ze te doen ingang vinden bij een zo breed mogelijk publiek.

Een belangrijk stuk van de tegenwoordige rechtspraktijk heeft tot voorwerp het herstel der schade, toegebracht aan voertuigen. Er heeft zich op dit gebied een uitgebreide rechtspraak ontwikkeld, die in de handboeken over het burgerlijk recht meestal slechts sporadisch wordt aangestipt.

De N.V. De Verenigde Verzekerden had reeds in 1965 een werk uitgegeven waarin het probleem op systematische wijze behandeld werd. Deze uitgave was reeds sedert lang uitverkocht.

Thans is er zopas een nieuwe uitgave van dit werk verschenen, waarin de stof volledig vernieuwd werd en dat wel de dubbele omvang heeft van de eerste editie.

Het werk werd samengesteld door de heer René Ulrix en draagt als titel «Schade aan voertuigen». Het vormt een zeer kostbare wegwijzer voor de menigvuldige vraagstukken die zich op dit gebied voordoen. Het boek bevat een weelde aan jurisprudentie die ibereedeneerd, gecommenteerd en systematisch gerangschikt werd.

Vestigen wij er de aandacht op dat niet alleen de jongste rechtspraak wordt medegedeeld, met talrijke uittreksels uit vonnissen en arresten, doch dat ook menigvuldige onuitgegeven gerechtelijke beslissingen in het boek worden vermeld.

Interessant is ook dat de auteur in elk hoofdstuk de rechtspraak samenvat zoals die zich in de meeste Europese landen ontwikkeld heeft. Deze gegevens zijn meestal nergens te vinden en maken van het werkje dan ook een zeer kostbaar werkinstrument voor de praktijk.

Wanneer wij in het eerste nummer van onze vorige jaargang met smart het overlijden meldde van de heer P. De Beus, ere-raadsheer in het Hof van Beroep te Brussel, wezen wij er op hoe zijn groot werk «Overzicht van het Burgerlijk Recht», in 1965 reeds een 5e druk beleefd had. Wij onderstreepten dat dit voorzeker een record was voor een Vlaamse juridische uitgave.

Het succes van het werk blijft echter aanhouden en zopas is de 6e uitgave van de pers gekomen. Niets beweijst beter de grote waarde van het boek en het bijzonder nut dat het biedt voor de Vlaamse rechtswetenschap.

In de 5 vorige uitgaven verscheen regelmatig een voorwoord van Prof. Baron Emiel Van Dievoet. Nu deze ver-

eerde pionier van de vlaamse rechtswetenschap ons ontvallen is, is het zijn zoon, prof. Jhr. G. Van Dievoet, die het voorwoord geschreven heeft, terwijl de auteur P. De Beus zelf een in memoriam gewijd heeft aan de figuur van Prof. Van Dievoet.

Op te merken valt dat de tekst van het werk niet alleen volledig is aangepast aan al de wijzigingen die zich hebben voorgedaan in wetgeving en rechtspraak, doch ook dat in dit werk de terminologie volledig in overeenstemming is gebracht met de officiële Nederlandse tekst van het Belgisch burgerlijk wetboek, zoals deze uitgevaardigd werd door de wet van 30 december 1961.

P. De Beus was zeer bescheiden wanneer hij in een «woord tot de lezer» de bedoeling uiteenzette van zijn werk. Hij zegde: «Het wil een hulpboek zijn hoofdzakelijk voor ambtenaren, studenten van de handelsscholen, de opleidingscentra tot bestuursfuncties, voor ambtenaren in privaatsbedrijven en ondernemingen, geranten van vennootschappen, bestuurders van organismen voor sociale of familiale hulp en bijstand». In al deze middens heeft voorzeker sedert vele jaren het overzicht van P. De Beus zijn weldoende invloed doen gelden.

Doch het boek is echter heel wat meer dan dat. Er is geen jurist die niet voortdurend de noodzakelijkheid voelt terug te grijpen naar de eerste beginselen om met beide voeten stevig te staan op de hechte grondslagen van ons burgerlijk recht. Dergelijke basis kan hij nergens beter vinden dan in het boek van de betreunde auteur, die, naast zijn grote kennis en ervaring, de gave bezat van kristalheldere uiteenzetting, die voor gevolg heeft dat ook een doorwinterde rechtspracticus nog steeds met genoegen zich terug zal verdiepen in sommige passages van dit werk.

De uitvoerig aangehaalde rechtspraak en rechtsleer illustreren voortreffelijk de inhoud en het is allerm minst gewaagd te voorspellen dat dit boek nog meerdere nieuwe uitgaven zal kennen.

* * *

Wanneer we ons nu wenden tot het handelsrecht moeten wij in de eerste plaats een boek vermelden dat voor de Vlaamse juristenwereld een blijde verrassing geweest is. Het geldt hier het proefschrift van Dr. G. Suetens-Bourgeois «De verhouding meerderheid-minderheid in de naamloze vennootschap» waarmee de auteur aan de Universiteit te Leuven de titel behaalde van geagreedde voor het hoger onderwijs. Hierin wordt ons een diepgaande rechtsvergelijkende studie gegeven van enkele essentiële problemen betreffende de naamloze vennootschappen in de 6 landen van de Europese Gemeenschap met daarbij nog Engeland en Zwitserland. Het is de besluitvorming in de naamloze vennootschap, en bijgevolg de verhouding tussen de meerderheid en de minderheid, die de kern vormt van het onderzoek van de auteur. Hierbij wordt echter niet enkel het bestaande positieve recht betrokken, doch ook de talrijke voorstellen tot hervorming worden onderzocht, alsmede het project van statuut ener Europese naamloze vennootschap.

Dit onderzoek bestrijkt een reusachtig terrein, waarop niet alleen de wetgeving in de verschillende besproken landen grondig wordt uitgediept, doch vooral de jurisprudentie en tevens de praktijk en de doctrine. Het boek heeft dan ook van de auteur een geweldige inspanning vereist en het resultaat van al dit werk vormt een buitengewoon rijke aanwinst voor onze Vlaamse rechtsliteratuur.

De besluitvorming in de naamloze vennootschap hangt volledig af van de verhouding tussen de meerderheid en de minderheid. In de inleiding die Prof. G. Van Hecke schreef voor dit boek wordt zo terecht gewezen op het feit dat de naamloze vennootschap is opgebouwd volgens het model van de staat en dat er dan ook een duidelijke

verwantschap bestaat tussen het vennootschapsrecht en het grondwettelijk recht. In deze beide sectoren van het recht rijst de grote vraag in hoeverre de meerderheid gebruik, en eventueel misbruik kan maken van haar bevoorrechte positie. Het werd overal aanvaard dat de meerderheid niet tot willekeurige besluiten kan komen en dat aan haar macht beperkingen dienen opgelegd. De studie van deze beperkingen werd in de verschillende landen volgens bijzondere modaliteiten opgevat en de vergelijking van deze modaliteiten die in het boek van de auteur op diepgaande wijze wordt doorgevoerd, vormt een uiterst boeiend en soms verrassende uiteenzetting.

Vestigen wij er eerst de aandacht op dat de auteur scherp in het licht stelt dat er in feite 2 soorten vennootschappen zijn: bij de ene is het maatschappelijk kapitaal in geconcentreerd bezit, bij de andere is dit kapitaal in verspreid bezit. Terecht wijst de auteur er op dat dit onderscheid een directe weerslag heeft op de verhouding meerderheid - minderheid. Wanneer de aandelen verspreid zijn maken zij de vermogensmeerderheid uit, doch hebben hun bezitters geen bevoegdheid tot leiding van de vennootschap, zodat in beide soorten vennootschappen de problemen aangaande de verhouding van de meerderheid tot de minderheid totaal verschillend zijn.

Het originele in de methode die door de auteur wordt toegepast bestaat erin niet, zoals dit gebruikelijk is, een studie te ontwikkelen betreffende de toestand zoals hij voorkomt in elk van de landen die het voorwerp uitmaken van het onderzoek, om daarna uit deze voorafgaandelijke exposés rechtsvergelijkende conclusies te trekken.

Ht zijn de verschillende vraagstukken zelf die dadelijk aangepakt worden en waarbij onmiddellijk de toestand die voorkomt in de verschillende landen wordt bestudeerd.

In het boek verdeelt nu de auteur deze essentiële problemen over 7 hoofdstukken.

Het eerst hoofdstuk brengt ons een ontleding van het begrip: meerderheid. Hoe wordt in de onderzochte landen de meerderheid berekend? Is er een quorum vereist, en zo ja, welk quorum?

Het tweede hoofdstuk houdt zich bezig met de gevallen waarin een versterkte meerderheid of een bijzonder quorum vereist worden voor sommige besluiten, zoals de wijzigingen van het sociaal voorwerp, de vermeerdering of de vermindering van kapitaal, de wijzigingen aan de rechten van de verschillende soorten aandelen, de ontbinding van de vennootschap, de overbrenging van de maatschappelijke zetel naar het buitenland en eindelijk de omvorming van de vennootschap of haar fusie met een andere. Er wordt nog uitgeweid over de gevallen waarbij unanimiteit kan vereist zijn of waarbij sommige wetgevingen een bekrachtiging door de rechtbank vorderen.

Het derde hoofdstuk heeft tot voorwerp het stemrecht, waarbij al de aandelen op gelijke lijn gesteld worden, ook de bevoorrechte aandelen, die slechts in zeer uitzonderlijke gevallen over een versterkt stemrecht beschikken. Het meervoudig stemrecht, dat verboden is in België, in Italië en ook in het project van statuut voor een Europese Vennootschap, wordt wel, volgens verschillende modaliteiten in andere landen toegestaan.

Beperkingen aan het stemrecht kunnen wettelijk of statutair opgelegd worden en er wordt uiteengezet hoe in de verschillende besproken landen de toestand op dit gebied zich voordoet.

Eindelijk wordt nog een afdeling gewijd aan de uitsluiting van het stemrecht. Bv. in geval van eigen belang, dat tegenstrijdig is met dat van de vennootschap.

Zeër belangrijk is het vierde hoofdstuk van het boek waarin de verhouding onderzocht wordt tussen de algemene vergadering en de leiding van de N.V. Hier leidt het onderzoek de auteur tot het besluit dat al spruit de naamloze vennootschap voort uit een contract, zij zich ontwik-

keld heeft tot een instelling. Contractuele opvattingen zijn moeilijk houdbaar bij naamloze vennootschappen met verspreid aandelen-bezit. Er wordt op gewezen dat de afbakening van bevoegdheid tussen de algemene vergadering en de leiding niet de vergelijking kan doorstaan met het publiek recht, waarbij de algemene vergadering wordt opgevat als een wetgevend lichaam en de leiding als een uitvoerend lichaam. De auteur wijst er op dat het Parlement een doorlopende opdracht heeft, terwijl de Algemene Vergadering slechts éénmaal per jaar vergadert en steeds dezelfde soort beslissingen neemt. De scheiding van machten lijkt hier als vergelijking meer aangewezen. Er wordt onderstreept dat bij een conflict betreffende de wederzijdse afbakening van bevoegdheid de algemene vergadering geen beroep mag doen op het beginsel van haar hoogste macht. Zeer juist komt de auteur tot de conclusie dat de N.V. bestaat uit een samenstel van gelijkwaardige en zelfstandige organen met eigen bevoegdheidssfeer.

De 3 laatste hoofdstukken hebben betrekking op de vordering tot aansprakelijkheid tegen de directie van de N.V., de vordering tot nietigheid van de besluiten van de Algemene Vergadering en de mogelijkheid van ontbinding der vennootschap op verzoek van de minderheid. Het is het groot domein waarop de meerderheid misbruikt maakt of tracht te maken van haar voorrechten en waar de bescherming van de minderheid zich opdringt. Vooral op dit terrein is de rechtspraak van groot belang en dienen hoofdzakelijk in de gerechtelijke beslissingen de normen gezocht van wat als behoorlijk en eerlijk in het beleid van de meerderheid dient aangemerkt te worden. De auteur wijdt zijn aandacht aan het enquête-recht, dat de weg wijst naar de vordering tot aansprakelijkheid ingesteld door de minderheid, die in vele landen uitgesloten is zoals in België, Nederland, Italië en Luxemburg, doch die uitzonderlijk in Zwitserland en Engeland in bepaalde gevallen wordt toegelaten.

Waar de vordering tot nietigheid van de besluiten van de algemene vergadering bestudeerd wordt vinden we naast de gevallen waar de beslissing in strijd is met het gemeen recht of met de wettelijke en statutaire regeling van de naamloze vennootschap een kapittel gewijd aan de besluiten die in strijd zijn met de grondbeginselen van het recht, waar onderzocht wordt hoe het bedrog, de machtsafwendings en het gebrek aan goede trouw, al kunnen zij in zeer ernstige gevallen de rechter er toe bewegen beslissingen te vernietigen, toch slechts in zeer zeldzame grensgevallen kunnen aangewend worden. Op dit domein is de rechtspraak meester.

Uiteindelijk wordt nog nagegaan in welke gevallen de ontbinding van de vennootschap ten verzoeken van een minderheid kan aangevraagd worden, wat slechts zeer uitzonderlijk kan gebeuren.

Als algemeen besluit doet de auteur gelden dat in de verschillende juridische stelsels betreffende de naamloze vennootschap, het duidelijk blijkt dat de verdeling van het kapitaal een beslissende factor uitmaakt. Bij geconcentreerd kapitaal oefenen de bezitters van de aandelen hoofdzakelijk zelf de leiding uit, terwijl de verspreide aandelen aanleiding geven tot het tot stand komen van een oligarchie die de leiding in handen neemt. De idee dat de inbrengst van kapitaal in rechtstreekse verhouding staat met de macht van de bezitters van aandelen is een stelling die voorbijgestreefd is. De auteur zou het wenselijk vinden dat aandelen zonder stemrecht zouden aanvaard worden. Het meervoudig stemrecht zou echter overal volstrekt dienen verworpen te worden. Het zou ook wenselijk zijn dat de bevoegdheden van de verschillende organen der N.V. nauwkeurig wettelijk zouden afgelijnd worden.

Naast nog talrijke andere belangrijke suggesties en opmerkingen legt de auteur er nog de nadruk op dat het

project van statuut ener Europese vennootschap een belangrijke tekortkoming bevat door niet voldoende aandacht te schenken aan de spanningen tussen meerderheid en minderheid. Een brede publiciteit zal voorzeker van aard zijn deze spanningen te doen luwen.

Het werk van Dr. G. Suetens-Bourgeois is uiterst belangrijk. Het behandelde onderwerp staat midden in de actualiteit en de meest gewichtige vragen van de tegenwoordige rechtsevolutie komen hierbij ter sprake. Deze problemen worden behandeld met een bewonderenswaardige kennis van wetgeving, doctrine en jurisprudentie. Het is een reusachtige verdienste, zoals de auteur dit gedaan heeft, de rechtspraak op het stuk in 8 landen te excerpieren, te bespreken en op haar waarde te toetsen. Het boek is levendig en onderhoudend geschreven. De overweldigende uitgebreidheid van de stof is logisch en zakelijk ingedeeld en het proefschrift is van aard de lezer voortdurend te boeien terwijl hem een geweldige hoeveelheid wetenswaardigheden bijgebracht worden.

De bibliographie die in het boek vermeld wordt laat toe vast te stellen welke fantastische voorbereiding het werk heeft gevraagd. Deze bibliographie, die 24 dichtgedrukte bladzijden beslaat, put de documentatie volledig uit en is een kostbare wegwijzer voor verdere detailstudie.

Zoals dit wel vereist was, daar het werk een onderwerp van internationale betekenis behandelt, zijn er uitvoerige samenvattingen aan toegevoegd in het Frans, het Engels en het Duits.

Wij kunnen met geestdrift dit belangrijk proefschrift begroeten dat op rechtsvergelijkend gebied een zeer hoogstaande bijdrage is tot onze rechtswetenschap.

Tot het handelsrecht in brede zin dient ook gerekend te worden het preadvies dat door Prof. W. Van Gerven werd uitgebracht in de sectie der bedrijfsjuristen van het XXIV^e Vlaams Rechtskundig Congres aangaande het « *Recht betreffende tussenpersonen in het handelsverkeer* ».

De auteur onderscheidt bij de tussenpersonen die bemiddelend optreden bij het sluiten van handelstransacties de makelaar die er zich toe beperkt de contracterende partijen bijeen te brengen, de commissionair die voor een principaal een contract afsluit met een derde, zonder dezes naam te vermelden, en uiteindelijk de handelsagent die het contract afsluit in naam van de principaal.

Naast deze drieledige indeling is er een andere, op grond van de aard der interne verhouding, waar de principaal namelijk zelfstandig tussenpersoon en aangestelde is.

De wet van 30 juli 1963 betreffende het statuut van de handelsvertegenwoordigers, lost dus heel het probleem niet op en is ook niet toepasselijk op rechtspersonen.

De verschillende onderscheidingen doorkruisen elkaar en er doen zich zeer delicate problemen voor in verband met de activiteit van elk van deze tussenpersonen.

In het preadvies worden deze verhoudingen door de auteur op diepgaande wijze onderzocht met vermelding van een uitvoerige rechtsspraak en rechtsleer waarbij telkens de lege ferenda ook het vreemd recht wordt vermeld met tevens een blik op de richtlijnen van het Europees Recht.

De auteur heeft zijn preadvies afgesloten met een reeks zeer nauwkeurige vraagpunten waarin de behandelde kwesties geconcretiseerd worden en die tot basis hebben gediend van de besprekingen op het Congres.

De « *Notariële Dagen* » die in de maand september 1969 te Dendermonde plaats hadden, waren hoofdzakelijk gewijd aan actuele problemen in verband met het *vennootschapsrecht*, meer in het bijzonder met de *personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid*.

Als inleiding tot de besprekingen werden niet minder dan 9 preadviezen uitgebracht, waarin vooral de taak van de

notaris belicht werd, in verband met de oprichting, de vervorming, de opsorping en de ontbinding van deze personenvennootschappen. Ieder weet hoe talrijke problemen van juridische, economische, fiscale en sociale aard zich hierbij voordoen. Elk van de preadviseurs had één van deze vraagstukken voor zijn rekening genomen en het volledig doorgrond.

Het is ons natuurlijk niet mogelijk in dit beknopt overzicht ook maar het essentiële van elk der preadviezen aan te duiden. Wij moeten ons noodgedwongen beperken tot het vermelden van de verschillende onderwerpen, die door de preadviseurs werden behandeld, nl.: *Vergelijking P.V.B.A. - N.V.*, door notaris *Du Faux Henri*; - *De P.V.B.A. als rechtstechnisch middel voor de standhouding van het familiebedrijf en de continuïteit van het beheer*, door notaris *Vanpeteghem Antoine*; - *Vennoten. Getal-hoedanigheid-bekwaamheid-vertegenwoordiging*, door notaris *Hubin Gérard*; - *Het statuut van de zaakvoerder in de P.V.B.A.* door notaris *Van Cauwenbergh J.M.*; - *Honoraria, onkosten en rechten in verband met de oprichting, kapitaalsverhoging en verlenging van een P.V.B.A.*, door notaris *Thuybaert Gilles*; - *Fusie-opsorping-splitsing-inbreng van bedrijfstak*, door notaris *Cols B.*; - *Ontbinding van de P.V.B.A.*, door notaris *Leïrens Jean-Pierre*; - *De zaakvoerder en de sociale wetgeving*, door notaris *Dubois Bernard*; - *De inbrengsten*, door notaris *Sohier Claude*.

De wettelijke voorschriften betreffende het handelsregister en het ambachtsregister, hebben geleidelijk steeds meer belang gekregen en de aanduidingen die er door verstrekt worden zullen nog in betekenis toenemen door de ontwikkeling van het handelsverkeer in het Verenigd Europa.

Het is een stof waaraan tot nog toe meestal niet het belang gehecht werd dat zij verdient en het was dan ook een uitstekende idee van de heer *Remy De Troyer* zijn « *Commentaar betreffende de wetten op het handelsregister en het ambachtsregister* » uit te geven.

Bij de lectuur van het boekje is men verrast door de menigvuldige problemen die voorkomen in verband met de toepassing der wetten op dit stuk. De auteur verstrekt een zakelijk en zeer klaar theoretisch commentaar en geeft verder alle praktische aanwijzingen die verband houden met de toepassing der wettelijke bepalingen.

De heer Referendaris A. *Cloquet* der Rechtbank van Koophandel te St. Nikolaas, schreef voor het boekje een waarderend voorwoord.

Al heeft zij geen onmiddellijke betrekking op het handelsrecht, heeft toch de mededeling die gedaan werd in de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen door de heer *Fernand Collin* over « *Bankcontrole in een veranderende wereld* » een zo nauwe verwantschap met het handelsrecht, dat het hier dient vermeld te worden.

De uiteenzetting vormt een zeer belangrijke synthese van één van de gewichtigste problemen die heel het economisch leven en dus ook de handel, in deze tijd beheersen, nl. het waarborgen van de koopkracht van de munt.

Schrijver geeft een bondige historiek van het ontstaan van de papieren munt en haar verhouding tot het goud. Hij legt er dan de nadruk op dat de koopkracht van de munt heel wat belangrijker is dan haar goudkwaliteit.

De Wetgever, die vooral bekommerd was voor de solvabiliteit van het bankwezen heeft hoofdzakelijk de veiligheid van de bankdepositos willen verzekeren. De waardevastheid van de munt is in deze reglementering veel minder tot haar recht gekomen.

De toestand is nu zo dat in alle landen de banken verplicht worden met hun depositos kredieten te verstrekken aan de Schatkist.

Hiertegen werpt de heer *Collin* op dat een gezonde monetaire structuur alle voorschotten door de banken aan de Schatkist met depositogeld, eenvoudig zou dienen uit te sluiten. In werkelijkheid gebeurt het tegenovergestelde, wat een nadelige weerslag heeft op de koopkracht van de munt.

De banken zullen hun wettelijke verplichtingen naleven doch aan hen die hun geld aan de banken toevertrouwen zal slechts een verminderde koopkracht terugbezorgd worden.

In het voortdurend stijgen van de portefeuille Staatsfondsen bij de banken ligt volgens de auteur de voornaamste oorzaak van de bestendige vermindering van de koopkracht van het geld.

Dat de controle op de banken, die in de bevoegdheid ligt van de wetgevende en van de uitvoerende macht, niet bij machte is daaraan te verhelpen is duidelijk.

De conclusie van de heer *Collin* komt erop neer dat tegen deze toestand bescherming zou dienen gezocht hetzij in bepalingen van de Grondwet, hetzij in een supranationale regeling waaraan de nationale regeringen niet eenzijdig wijzigingen kunnen toebrengen.

* * *

Wat de rechtspleging betreft bespraken wij in het overzicht van vorig jaar, de twee eerste delen van het uitgebreid werk dat *Mr. Reinhold Van Lennep* heeft gewijd aan het « *Gerechtelijk Wetboek* ». Thans is dit werk volledig, door het verschijnen van het derde en het vierde deel, waarin respectievelijk de artikels 664 tot 1385 en 1386 tot 1675 behandeld worden.

Wij moeten hier dezelfde beschouwingen in het midden brengen als diegene die we mededeelden betreffende de twee eerste delen. Eerst en vooral een onvoorwaardelijke bewondering voor de werkkraft van de auteur, die op enkele maanden tijd 4 boekdelen publiceert van vele honderden bladzijden, die aan andere schrijvers jaren werk zouden kosten. En dan noodzakelijkerwijze, de keerzijde van de medaille, het al te vlug en te slordig samenstellen waardoor zich verrassende tekortkomingen openbaren.

Zoals wij het reeds zegden bij het bespreken van de twee eerste delen, komen in het werk zeer interessante beschouwingen voor over velerlei artikelen van het Gerechtelijk Wetboek. Het boek kan trouwens niet beschouwd worden als een hand- of leerboek, het geeft veel meer een persoonlijke kritische visie van de schrijver op de bepalingen die in het Gerechtelijk Wetboek voorkomen. Bij die persoonlijke beschouwingen zijn er vele die ten eerste onze belangstelling verdienen en die grondig doen nadenken over de opvatting en de toepassing van zekere teksten. Van de andere kant bevatten zij menigvuldige meningen die verbazing wekken, die gevaarlijk zijn en volkomen onverantwoord.

De 4 delen, die geen systematische uiteenzetting zijn van ons nieuw procesrecht, doch die artikelsgewijze het Gerechtelijk Wetboek commenteren, bieden een zeer eigenaardige lectuur, waarin een mengmoes voorkomt van soms zeer originele opmerkingen, die door de auteur op meerdere bladzijden met passie worden uiteengezet.

Een wetenschappelijke studie van ons nieuw procesrecht stelt echter andere eisen.

Eén van de aangelegenheden die grondig door het Nieuw Gerechtelijk Wetboek gewijzigd werden is het uitvoerend beslag op onroerend goed. Deze stof was van aard om talrijke juristen in verlegenheid te brengen. Inderdaad, tot vóór het in werking treden van het Gerechtelijk Wetboek, werden de procedures van dadelijke uitwinning en uitvoerend beslag op onroerend goed, meestal volledig behandeld door de pleitbezorger en de notaris. Thans hebben de

advocaten de nodige rechtspleging te voeren en meerderen zijn op dit gebied enigszins onwennig.

Gelukkig heeft de nieuwe wetgeving het formalisme op dit stuk in belangrijke mate vereenvoudigd, doch het blijft toch nog steeds een vrij ingewikkelde onderneming, waarin nauwkeurig rekening moet gehouden worden met een streng voorgeschreven timing.

Het is dan ook gelukkig dat de heer *Willy Van Steen* een verhandeling heeft uitgegeven getiteld «*Het uitvoerend beslag op onroerend goed en rangregeling*», waarin op eenvoudige en zakelijke wijze heel deze bijzondere procedure wordt uitgestippeld en besproken.

De heer *Willy Van Steen*, die onder-directeur is bij de Antwerpse Hypotheekkas, heeft in deze zaak een uitgebreide ervaring door zijn praktijk van elke dag. Niemand was dan ook beter geplaatst om over dit onderwerp een boek te schrijven waarvoor zeer vele juristen hem uiterst dankbaar zullen zijn. Immers, wie van dit boek heeft kennis genomen, zal voorzeker geen enkele moeilijkheid meer ondervinden bij de toepassing van de nieuwe procedureregelen.

De heer Koninklijke Commissaris *Krings*, schreef voor het werk een korte voorrede, waarin hij er op wijst dat de nieuwe bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek slechts een evolutie zijn van het te voren bestaande recht en diep in het verleden geworteld zitten. Hij voegt er aan toe dat misschien de teksten die thans gelden wel voor verbetering zouden kunnen vatbaar zijn, doch dat de noodzakelijkheid van eventuele wijzigingen door de praktijk zal dienen aangewezen te worden.

In de verschillende hoofdstukken van zijn boek onderzoekt dan de auteur alle mogelijke formaliteiten die bij het uitvoerend beslag op onroerend goed vereist zijn. Na de algemene voorwaarden van het beslag te hebben uiteengezet, bespreekt hij de voorafgaandelijke rechtspleging, het bevel, het beslag-exploot en de gevolgen ervan, de procedure op verzoekschrift tot benoeming van een notaris, het lastenkohier, de verkoop en de formaliteiten op deze verkoop volgen.

De incidenten die zich bij dit alles kunnen voordoen, zoals de herveiling, de samenvoeging van twee beslagen, de indeplaatsstelling, de vordering tot optrekking, het overlijden of de verandering van staat en zovele andere incidenten worden gezamenlijk in een hoofdstuk besproken, dat gevolgd wordt door de studie van de eventuele nietigheden.

Afzonderlijk wordt gehandeld over de verhaalmiddelen tegen de beslissingen van de beslag-rechter.

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de rangregeling en alle formaliteiten die daarop betrekking hebben.

Het werk bevat als bijlagen modellen van het voorafgaand bevel en van het beslag-exploot. Wij moeten er speciaal de aandacht op vestigen dat het boek ook, als losse bijlage, een uitvoerige tabel bevat met de «*Timing van het uitvoerend beslag op onroerend goed*» waarin overzichtelijk alle handelingen en alle termijnen zijn aangeduid, zodanig dat in de praktijk deze tabel slechts dient gevolgd te worden wat voor hen die dergelijke rechtspleging moeten doorwerken, een kostbaar hulpmiddel zal zijn.

Wat betreft het het Gerechtelijk Wetboek moeten we hier nog wijzen op een super-volledige uitgave van de tekst van dit wetboek met alle mogelijke bijhorigheden, die op luxueuse wijze werd verzorgd door de Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie te Heule, onder de titel «*Gerechtelijk Recht*», in twee lijvige losbladige delen.

Deze uitgave werd samengesteld door *Georges Lowies*, *Marcel Meersschant*, met de medewerking van *Victor Crabbe* en *Michel Dumon*.

De tekst die in beide talen werd gedrukt wordt gevolgd door alle Koninklijke besluiten uit uitvoeringsmaatregelen die bij het wetboek behoren en bevat zeer uitvoerige inhoudstafels alsmede een overeenstemmingstabel van de bepalingen der nieuwe wet met deze der opgeheven wetgeving.

Het is een benedictijnerwerk geweest, dat in belangrijke mate de wetenschappelijke studie van ons procesrecht zal bevorderen.

* * *

In ons vorig overzicht hebben wij gewezen op het groot nut van de «*Modellen voor de rechtspraktijk*», opgesteld door *Mrs Pieter Heurterre*, *Henri Boonen* en *Frederik Erdman*, die uitgegeven worden als bijlagen van het tijdschrift de «*Omnilegie*». Deze uitgave gaat regelmatig haar gang en het geheel is reeds gegroeid tot 218 bladzijden, waarin reeds 61 modellen losbladig verzameld werden.

De lectuur van deze formules vormt een uitstekende inleiding tot de praktische toepassing der voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek. In het reeds verschenen gedeelte vindt men een verzameling van degelijke en uitvoerige modellen van procedur stukken.

De aandacht dient echter bijzonder gevestigd op de noten die op elk formulier volgen. Aan deze noten hebben de auteurs bijzondere zorg besteed; het oude Wetboek van burgerlijke rechtsvordering wordt voortdurend vergeleken met de nieuwe bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek; toelichtingen uit de voorbereidende werkzaamheden worden overvloedig verstrekt en er wordt regelmatig verwezen naar belangrijke rechtsleer en rechtspraak. De noten, misschien nog meer dan de formulieren zelf, vormen de grote waarde van dit verzamelwerk. Wanneer het zal volledig zijn, — wat voorzeker nog een hele tijd zal in beslag nemen, — zullen de auteurs ons een praktisch formulierboek hebben bezorgd van zeer grote waarde.

* * *

Op het gebied van het strafrecht kwam zopas een interessante uitgave van de pers ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van «*De Gerechtelijke Politie bij de Parketten (1919 - 1969)*». Dit jubileumboek werd uitgegeven onder de auspiciën van de Heren Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep. Het bevat een reeks opstellen die van groot belang zijn wat betreft de rol van de gerechtelijke politie bij het strafrechtelijk onderzoek.

In de eerste plaats bevat het werk een inleiding van de heer *Minister van Justitie A. Vranckx*, waarin deze in grote lijnen een synthese geeft van de bedoelingen die hebben voorgezetten bij het oprichten van de gerechtelijke politie bij de Parketten, nu 50 jaar geleden, en van de wijze waarop deze instelling haar taak heeft vervuld. De Heer Minister brengt daarbij een aantal mogelijkheden in het midden die, bij verdere evolutie, voor de gerechtelijke politie zouden kunnen in aanmerking komen.

Wij vinden in het lijvig boek van 225 blz. eerst drie studiën van de hand der drie Procureurs-Generaal bij onze Hoven van Beroep. De Heer *de le Court*, Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, geeft een algemeen overzicht van de instelling der gerechtelijke politie, haar ontstaan en haar evolutie. Hij somt de moeilijkheden op waarmede haar leden te kampen hadden en wijst op de tekorten die zich thans nog steeds voordoen, alsmede op de verandering van de taken die voor de gerechtelijke politie zijn weggelegd.

De Heer J. Matthijs, Procureur-Generaal bij het Hof van Gent, handelt over «*De gerechtelijke politie tegenover de zwaarste vormen van de criminaliteit*». Hij stelt in het licht hoe sterk in de laatste jaren de criminaliteit zich heeft uitgebreid, hoe zij steeds een erger karakter heeft aangenomen, niet in het minst door de praktijken van de hold-up en hoe het banditisme meer en meer een internationaal karakter heeft aangenomen.

Deze sterke uitbreiding van de misdadigheid kan enkel bestreden worden door een rationele activiteit van de gerechtelijke politie, sterk gecoördineerd, met een intens dynamisme en steunend op een uitgebreide, wetenschappelijk ingerichte en methodisch bijgehouden documentatie. De Heer Procureur-Generaal is van mening dat er speciale opsporingssecties zouden dienen ingericht te worden die zich uitsluitend zouden toeleggen op het opsporen van de ergste misdrijven. Daarbij zou het wenselijk zijn het getal van hun leden te verhogen en hun ouderdomsgrens ten hoogste op 60 jaar vast te stellen.

De auteur stippelt dan de zeer bijzondere hoedanigheden uit waaraan de leden der gerechtelijke politie dienen te voldoen, waarbij hij de morele gaven in de eerste plaats onderstreept.

De Heer J. Constant, Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Luik, bespreekt de «*betrekkingen tussen de gerechtelijke politie en Interpol*» en schetst ons de ontwikkeling van de internationale samenwerking op het gebied van de strijd tegen de criminaliteit en de organisatie die daaraan beantwoordt.

Na de Procureurs-Generaal hebben drie Procureurs des Konings in het verzamelwerk een studie gepubliceerd.

De Heer J. Vossen, Procureur des Konings te Brugge, bespreekt «*De taak van de gerechtelijke Politie en haar actiemiddelen*» waarbij hij vooral de nadruk legt op de wetenschappelijke en technische vorming van het personeel, en uitwijdt over de documentatiedienst waarvan de verschillende fichenstelsels bij het opsporen van de erge misdaden grote hulp bieden.

Origineel is de bijdrage van de Heer P. Poncellet, Procureur des Konings te Luik, die enkele gevallen vertelt van zeer zware misdaden die in den beginne onoplosbaar schenen doch die door de schrandere naspeuringen van de gerechtelijke politie zijn kunnen beslecht worden.

Over de «*Inrichting en de Statuten van de Gerechtelijke Politie*» geeft de Heer J. Velu, Procureur des Konings te Brussel, een zakelijk verslag waarin de inrichting, de statuten, de werving en de bevordering van de leden der gerechtelijke politie worden uiteengezet alsmede de hiërarchische en disciplinaire organisatie.

In zijn besluit wijst de auteur erop dat te Brussel op 15 jaar tijd, het jaarlijks aantal misdrijven met 2/3 is gestegen, zodat noodzakelijkerwijze een aanzienlijke verhoging van de personeelsleden der gerechtelijke politie vereist is alsmede een verlaging van de pensioenleeftijdsgrens.

Na deze bijdragen van hoge magistraten komen er nog in het werk een aantal opstellen voor van vooraanstaande politie-ambtenaren, die wij enkel kunnen vermelden, nl.: J. Nepote, Secretaris-generaal van de O.I.P.C.-Interpol, *Het commissariaat-generaal voor de gerechtelijke opdrachten en de vreemde gelijkaardige diensten*; G. Van Cakenberghe, Commissaris-generaal voor gerechtelijke opdrachten: *Taak en organisatie van het commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie*; L. Paques, Hoofdcommissaris voor gerechtelijke opdrachten te Luik: *De taken van het commissariaat-generaal der gerechtelijke politie krachtens de internationale verdragen*;

G. Van der Auwermeulen, Hoofdcommissaris voor gerechtelijke opdrachten te Gent: *Proeve tot vergelijking van de Belgische gerechtelijke politie met de criminele politiediensten van de buurstaten*; J. De Gryse, Hoofdcommissaris voor gerechtelijke opdrachten te Brussel: *Ontstaan en ontwikkeling van het commissariaat-generaal*.

Het boek bevat oneindig veel belangrijke mededelingen en leidt ons in in een wereld die meestal minder bekend is, doch die voor de toepassing van het strafrecht en voor de criminologie een overwegend belang heeft.

Op de vergadering van vorig jaar der «*Vereniging voor de Vergelijkende studie van het Recht van België en Nederland*», was het onderwerp aan de dagorde gesteld «*Het Belgisch Openbaar Ministerie en zijn beleid getoetst aan de nieuwe wet*». De heer Procureur-Generaal Prof. J. Matthijs heeft hiervoor een substantieel preadvies uitgewerkt waarin hij met een volstrekte volledigheid de innovaties beschrijft die door het Gerechtelijk Wetboek werden ingevoerd in verband met de taak van het Openbaar Ministerie.

De Procureur-Generaal stelt eerst in het licht dat in België het Openbaar Ministerie bekleed is met een dubbele hoedanigheid en dat zijn leden tegelijkertijd organen zijn van de uitvoerende macht en deel uitmaken van de rechterlijke orde. Verder legt hij er de nadruk op dat drie hoofdzakelijke eigenschappen het instituut van het Openbaar Ministerie kenmerken nl.: de functionele en hiërarchische éénheid, de ondeelbaarheid en de onafhankelijkheid. De vraag die de preadviseur zal onderzoeken is nu deze of het nieuw Gerechtelijk Wetboek het fundamenteel statuut en de essentiële kenmerken van het Openbaar Ministerie, zijn structuur en zijn organisatie alsmede de omvang van zijn functies en opdrachten zou hebben gewijzigd.

Na een grondig onderzoek van de nieuwe bepalingen die verband houden met de taak van het Openbaar Ministerie, komt de preadviseur tot het besluit dat wat de functionele en hiërarchische eenheid van het Openbaar Ministerie betreft, deze volkomen door het Gerechtelijk Wetboek werd gevrijwaard. Zij werd zelfs uitgebreid tot nieuwe gebieden met name: de politierechtbanken, de arrondissementsrechtbanken, de rechtbanken van koophandel en de arbeidsgerechten. Ook de ondeelbaarheid van het Openbaar Ministerie werd volledig verzekerd, daar de magistraten van het arbeidsauditoriaat rechtstreeks onder het toezicht en de leiding staan van de Procureur des Konings. Ook aan het beginsel van de onafhankelijkheid van het Openbaar Ministerie werd door het Gerechtelijk Wetboek geen afbreuk gedaan. De preadviseur heeft echter wel bezwaar tegen het recht dat aan de Rechtbank werd verleend om in familieaangelegenheden het Parket te vorderen dat het zijn medewerking zou verlenen om inlichtingen in te winnen omtrent bepaalde punten die door de rechtbank worden opgegeven. Procureur-Generaal Matthijs is van oordeel dat door het toekennen van deze *vorderingsmacht* ten opzichte van het Openbaar Ministerie, de wetgever een gevaarlijke weg zou zijn opgegaan.

Uitvoerig bestudeert de auteur hierna de structuur en organisatie van het Openbaar Ministerie in het Gerechtelijk Wetboek, zowel in strafzaken als in burgerlijke zaken, alsook de functies en opdrachten die door de nieuwe wetgeving aan het Openbaar Ministerie werden toevertrouwd.

Op velerlei gebied werden de taken uitgebreid, op ander terrein, zoals bij het optreden van het Openbaar Ministerie als gevoegde partij in burgerlijke zaken, wordt zijn bevoegdheid merklijk ingekort. Met fijne nuancering gaat

schrijver na op welke wijze de praktische toepassing van de nieuwe wetgevende bepalingen te verwachten is.

In het tweede deel van het preadvies worden de taken nagegaan die aan het Openbaar Ministerie worden opgedragen, doch die eigenlijk een beslissing omvatten van dezelfde aard als die welke doorgaans aan de rechter wordt toevertrouwd. Zich steunende op een hele reeks gevallen, komt de preadviseur tot de vaststelling dat in de Belgische strafwetgeving een uitgesproken tendens tot uiting komt om aan het Openbaar Ministerie opdrachten toe te vertrouwen die voorheen enkel het prerogatief waren van de rechter.

In een laatste deel van zijn studie bespreekt Procureur-Generaal Matthys het beleid van het Openbaar Ministerie en hij breekt een lans voor het tot stand brengen van een landelijke eenheid in dit beleid, door een innige samenwerking der procureurs-generaal van de onderscheiden hoven van beroep.

Het preadvies onderzoekt op merkwaardige wijze een reeks gevolgen van de toepassing van het nieuw Gerechtelijk Wetboek, waarvan er velen op eerste gezicht niet zo dadelijk zijn opgevallen en het maakt ons duidelijk hoe tenslotte de activiteit van het Openbaar Ministerie, onder de nieuwe wetgeving, in betekenis heeft toegenomen.

Voor de Sectie Strafrecht van het XXIVe Vlaams Rechtskundig Congres te Antwerpen had de heer J. D'Haenens, Substituut Prokureur des Konings te Gent, een preadvies voorbereid over « *Economische Delicten* ».

In de laatste jaren heeft het strafrecht in verband met het economisch leven een zeer grote uitbreiding gekend. Deze economische strafwetgeving heeft echter nooit een autonoom bestaan gehad en is ontstaan op sporadische wijze, samen met een hele reeks wetten en besluiten waardoor de overheid ingreep in het economisch leven.

Zal het nu mogelijk zijn deze speciale categorie strafrechtelijke sancties een plaats te bezorgen in het geheel van het gemeen strafrecht? De auteur komt tot het besluit dat het nodig zal zijn een basiswetgeving uit te werken voor het economisch strafrecht waarin enerzijds een opsomming zal gegeven worden van de diverse materies waarop het van toepassing is en waarin anderzijds bepalingen zullen voorkomen met algemene draagwijdte die zullen gelden voor alle economische delicten.

De vraagpunten die waren uitgestippeld in verband met het speciaal karakter van deze economische strafwetgeving, gaf aanleiding tot een drukke en vruchtbare bespreking in deze sectie van het congres.

De heer Rechter Willy De Smet der Rechtbank van Kortrijk bezorgde voor de Algemene Practische Rechtsverzameling een nieuwe uitgave van zijn tractaat over « *Afzetterij en bedrog bij het tanken* ».

Tussen de toepassing van de artikelen 508bis en 508ter van het Strafwetboek, bestaan nuances die de auteur duidelijk in het licht stelt. Hij vermeldt de reeds omvangrijke rechtspraak die zich, wat betreft de toepassing van deze beide artikelen heeft ontwikkeld en verwijst ook naar de bepalingen van het vreemde recht, die op dezelfde stof betrekking hebben.

De nieuwe uitgave is aangevuld en herwerkt geworden.

Wij wensen hier de aandacht te vestigen op een zeer nuttig werkje dat geschreven werd door de heer L. Mewissen « *Het politieonderzoek naar eenvoudige en bedrieglijke bankbreuk* ». In elk parket zijn er officieren van gerechtelijke politie die zich speciaal bezighouden met het onderzoek van financiële misdrijven en die zich daarbij een zeer belangrijke specialiteit hebben weten eigen te

maken. Het is onnodig te ondrestrepen dat zij regelmatig geconfronteerd worden met zeer delicate problemen en dat zij in de uitvoering van hun ambt dienen te steunen niet enkel op grondige juridische kennis van alle aangelegenheden die verband houden met de delicten die zij dienen te onderzoeken, doch dat zij ook een rijke ervaring moeten bezitten betreffende alle mogelijke financiële aangelegenheden in het handels-, bank- en bedrijfsleven. Over de strafrechtelijke kant van deze sectoren is de juridische literatuur uiterst zeldzaam. Met des te meer tevredenheid dient het verschijnen toegejuicht te worden van het werk van de heer Mewissen, die zowel op juridisch als op praktisch gebied alle facetten onderzoekt van het faillissement en van de bankbreuk.

De auteur is gehecht als eerst-aanwezend commissaris voor gerechtelijke opdrachten aan het parket te Brugge en heeft, door de jarenlange uitoefening van zijn ambt, een zeer brede ervaring opgedaan aangaande de behandelde stof.

Het boekje is eigenlijk bestemd om, in zo groot mogelijke mate, de leden van de gerechtelijke politie wegwijs te maken in de bestudeerde economische en financiële aangelegenheden. Daarom is het ook geschreven in een zeer eenvoudige stijl, die uiterst bevattelijk is en die soms ingewikkelde rechtskwesies herleidt tot het allereenvoudigste. Toch, al verwezenlijkt het werkje op voortreffelijke wijze dit eerste doel dat de auteur heeft nagestreeft, heeft het nog een grotere betekenis, en zal het met veel vrucht gelezen worden door allen die zich hebben bezig te houden met faillissementen en bankbreuken, zoals rechters, leden van het openbaar ministerie, advocaten, curatoren en ook bankiers en financiers.

In de twee eerste hoofdstukken bestudeert schrijver de voorwaarden van faillissement en bankbreuk om daarna bijzonder het schema van het politieonderzoek bij vermoede bankbreuken te behandelen. Zeer uitvoerig worden daarna het ophouden van de betalingen en het waken van het krediet onderzocht.

In de laatste hoofdstukken wordt bijzonder de aandacht gevestigd op de karakteristieken van de eenvoudige en van de bedrieglijke bankbreuk om te eindigen met de studie van andere misdrijven die zeer dicht met het onderwerp verwant zijn.

Bij het onderzoek treft vooral de volledigheid van de onder het oog genomen mogelijkheden, de grondige kennis van de handels- en bedrijfspraktijken en van de soms zeer sluwe middelen die aangewend worden om bedrieglijke toestanden te camoufleren.

Velen zullen de heer Mewissen dankbaar zijn omdat hij zijn grote ervaring zowel aan zijn collega's als aan de rechtswereld in het algemeen heeft willen ten dienste stellen.

Pas enkele maanden geleden werd door de uitgeverij Die Keure een volledige losbladige codex bezorgd van het wegverkeer waarin alle belangrijke geldende wettelijke bepalingen werden verzameld. In dezelfde « *Keurbibliotheek* », onder leiding van de professoren A. Vranckx en R. Senelle, is er thans door dezelfde uitgeverij, een verzameling jurisprudentie verschenen op het « *Algemeen reglement op de politie van het wegverkeer* ».

De rechtspraak op dit gebied is natuurlijk onoverzienbaar geworden en door de wijzigingen in de reglementering die zich hebben voorgedaan is het steeds de vraag of een gerechtelijke beslissing nog past in het nieuw algemeen reglement op de politie van het wegverkeer van 14 maart 1968.

De heer Dr. jur. L. Bosschaert, heeft de uitstekende ge-

dachte gehad deze geweldig uitgebreide rechtspraak te schiften en haar te klasseren onder de artikelen van het algemeen reglement, in zoverre zij belang heeft voor de tegenwoordige rechtspraktijk, in een lijvig losbladig werk getiteld «*Verkeerscode, Jurisprudentie*».

Veel van hetgeen waar destijds heel wat over gepleit en gevonnist werd, heeft vandaag zijn belang verloren. Andere gerechtelijke beslissingen, die steunden op de vroegere reglementaire teksten, hebben nog steeds juridische betekenis voor de rechtspraktijk van deze dag. Er was hier een keuze te doen, die een zeer grote inspanning heeft gemaakt, maar die aan de juristen en aan de verzekeringsmaatschappijen, zowel als aan de particulieren, buitengewoon nuttige elementen bijbrengt om zich rekenschap te geven van wat heden nog belangrijk is.

Het is een zeer uitgebreid werk geworden dat op voortreffelijke wijze is gepresenteerd.

Onder elk artikel is de korte inhoud vermeld van de gewichtigste gerechtelijke beslissingen, in chronologische volgorde, met verwijzing naar de plaats waar de volledige tekst kan gevonden worden. Om de opzoeken te vergemakkelijken is naast elke samenvatting een in vette letter gedrukt slagwoord vermeld, zodat het praktisch gebruik van dit werk uiterst eenvoudig en gemakkelijk is.

Wij hopen dat de bezitters van deze uitgave regelmatig, zo mogelijk jaarlijks, de nieuwe bladen zullen ontvangen die het werk zullen aanvullen en die er een onmisbaar instrument zullen van maken voor de dagelijkse praktijk.

De wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965 bevat bepalingen van zeer verscheiden aard.

Zowel op burgerlijk gebied als op strafrechtelijk gebied zijn nieuwe normen in werking gekomen en daarnaast zijn een heel stel maatregelen voorzien om op doelmatige wijze de jeugd te beschermen en de jeugdmisdadigheid preventief te belemmeren.

Het is natuurlijk van essentieel belang dat deze nieuwe bepalingen zouden samengeweven worden met de bestaande wetgeving en dat een codificatie zou tot stand komen van de vroegere met de nieuwe wetgeving. Daar zulks tot nog toe niet op officiële wijze geschied is hebben de auteurs van het thans verschenen werk een officiële codificatie verwezenlijkt en ze hebben in één groot «*Jeugdwetboek*» alle wettelijke bepalingen betreffende de jeugd tot een groot geheel verwerkt. Dit heeft vanzelfsprekend heel wat inspanning gevergd, doch hetgeen werd tot stand gebracht zal aan de rechtspraktijk en aan de jeugdbescherming in het algemeene een hoog te waarden dienst bewijzen.

Dat hierbij de losbladige methode zou gebruikt worden lag voor de hand, opdat het boek steeds met nieuwe bepalingen zou kunnen aangevuld worden en volledig op de hoogte zou blijven.

De auteurs *Christian Lambotte* en *Charles Mendaux*, adjunct-leden van het coördinatiebureau van de Raad van State, hebben hun werk ingedeeld in 4 afdelingen.

De eerste bevat de burgerrechtelijke bepalingen, akten van de burgerlijke stand, huwelijk, vaderschap en afstamming, ouderlijke macht, minderjarigheid, ontvoering, voogdij, adoptie, echtscheiding, woonplaats, nationaliteit, wijze van verkrijging van goederen, spaargelden van minderjarigen, handel door minderjarigen, enz.

De 2e afdeling groepeerde de verschillende beschermingsmaatregelen die door de wet van 1965 vastgesteld werden ten voordele van de minderjarigen.

De uitgebreide 3e afdeling bevat een overzicht van al de strafrechtelijke bepalingen die op de jeugd betrekking hebben.

Eindelijk geeft de laatste afdeling van het boek een over-

zicht van de instellingen die door de wet op de jeugdbescherming werden opgericht, de jeugdbeschermingscomités, de sociale dienst voor jeugdbescherming, de jeugdpolitie, de nationale raad voor jeugdbescherming, enz.

Het is voorzeker een benedictijnenwerk geweest uit heel onze wetgeving al datgene op te sporen dat verband houdt met de jeugd. Doch de schrijvers zijn hierin uitstekend geslaagd.

Het gebruik van deze codificatie zal veel opzoeken overbodig maken en de gebruikers onmiddellijk de gezochte teksten bezorgen.

Wanneer deze codificatie een eigen nummering heeft, wordt op elke bladzijde in voetnota's verwezen naar de wet of het besluit waarin de tekst voorkomt.

Een zeer uitgebreide analytische tabel vergemakkelijkt in hoge mate alle opzoeken.

De nederlandse tekst van het *Veldwetboek* van 7 oktober 1886 werd vastgesteld door de wet van 8 april 1969. De heer *D. Derveaux*, juridisch adviseur bij het Ministerie van Landbouw, heeft deze tekst uitgegeven in een handig boekje, in zakformaat, waarin met grote nauwgezetheid alle wijzigingen aan de oorspronkelijke wet vermeld zijn.

De losbladige publicatie laat steeds aanvulling toe.

Tot nog toe werd enkel de nederlandse tekst van het veldwetboek in het werk ingelast. De auteur wacht de publicatie af van de nieuwe officiële tekst van het boswetboek om daarmee het werk aan te vullen.

Op de grens van het strafrecht dienen een paar werken vermeld die voorzeker niet behoren tot de wetenschappelijke juridische literatuur, maar die toch getuigenissen zijn die voor een penalist een groot belang hebben.

Wij wensen hier eerst te vernoemen het werkje van de onlangs overleden auteur *Roger Vandevelde* «*Recht op antwoord*». Deze zeer begaafde letterkundige en journalist was een gebruiker van verdovende middelen en had geneeskundige voorschriften vervalst om zich deze producten aan te schaffen. Hij is er meermaals voor gestraft geworden, werd tenslotte onverantwoordelijk verklaard en heeft zes jaren doorgebracht in psychiatrische instellingen. Hij geeft ons in dit «*Recht op antwoord*» zijn subjectieve visie op de wetgeving betreffende het sociaal verweer, op de toepassing ervan, op de magistraten en psychiaters en niet het minst op de activiteit van de psychiatrische commissie.

Het boekje is voortreffelijk geschreven, het bevat vele originele bedenkingen. Het oefent op het thans in ons land vigerend stelsel betreffende de abnormalen een critiek uit, die, niettegenstaande meerdere vergissingen, voorzeker aan de rechtspractici ernstig te denken zal geven.

Het is tragisch dat deze zo veelbelovende letterkundige, na een erbarmelijk leven, kort na het verschijnen van zijn zeer bijzonder boekje, overleed.

Er is dan ook nog het veelbesproken boek ingeleid door *Prof. K. Van Isacker* «*De zaak Irma Laplasse. Stukken voor een dossier*». Het betreft de lotgevallen van de eerste vrouwelijke ter dood veroordeelde die, tijdens de repressieperiode in ons land terechtgesteld werd, en waarvan thans beweerd wordt dat haar geval een smartelijke rechterlijke dwaling zou geweest zijn. Wij hebben in dit pijnlijk debat geen stelling te nemen, doch de inhoud van het boek dat door *Prof. Van Isacker* werd uitgegeven en dat het dagboek mededeelt van de veroordeelde is een aangrijpend relaas, dat zeer diep het gemoed treft en dat een belangrijk document zal uitmaken voor hen die in de toekomst de repressie psychologisch en sociologisch zullen bestuderen.

(Slot in volgend nummer)

RIDDER RENE VICTOR

BIBLIOGRAPHIE

Walter Van Gerven. Algemeen Deel. Eerste deel van de reeks *Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht*, onder leiding van R. Dillemans en W. Van Gerven, Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1969, 519 blz.

Carlos Van Malderen. Adoptie en wettiging door adoptie, met modellen van akten door G. Baert en R. Soetaert. Algemene Practische Rechtsverzameling. - Brussel, Larcier, 1970, 368 blz.

C. Paulus. Zaakwaarneming - Algemene Practische Rechtsverzameling. - Brussel, Larcier, 1970, 61 blz.

Prof. Dr. G. Baeteman en Mr. A. Vastersavonds, De Rechten van de overlevende echtgenoot. - 24e Rechtskundig Congres. Preadviezen, Antwerpen 1970. (Overdruk uit het Rechtskundig Weekblad kol. 9-40).

Prof. Pierre Coppens. Retentierecht naar Belgisch recht. - Vereniging voor de vergelijkende Studie van het recht van België en Nederland. - Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1969, blz. 17-29.

Henri d'Udekem d'Acoz en Ivan Snick, Het Pachtrecht. (Voorwoord door Prof. R. Janssens). - Brussel, Larcier, 1970, 442 blz.

Robert Derveaux. De verpachting van Landeigendommen. Heule, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie U.G.A., 1970, 121 blz.

Willy Delva. (met medewerking van G. Baert, A. Heyvaert, J.C. De Preter, J.P. Quintyn), Burgerlijk Wetboek met bijzondere wetten en besluiten. - Gent, Wetenschappelijke Uitgeverij E. Story-Scientia, losbladig.

Léo Deben, De Erfenissen en Testamenten. Wat iedereen ervan weten moet. - Brussel, Uitgaven van Interbankendienst, 1970, 256 blz.

René Ulrix. Schade aan voertuigen. Uitgave 1970. - N.V. De Verenigde Verzekerden, Brussel, 1970, 135 blz.

P. De Beus, Overzicht van het burgerlijk recht (met een woord vooraf door Prof. Jhr. G. Van Dievoet). - Turnhout, J. Van Mierlo - Proost, zesde uitgave, 1969, 1108 blz.

Dr. G. Suetens-Bourgeois. De verhouding meerderheid - minderheid in de naamloze vennootschap. Een rechtsvergelijkende Studie. Gent, Wetenschappelijke Uitgeverij E. Story-Scientia, 1970, 497 blz.

Prof. Dr. W. Van Gerven, Overzicht van het recht betreffende tussenpersonen in het handelsverkeer. - 24e Rechtskundig Congres, 1970. Preadviezen (Overdruk uit het Rechtskundig Weekblad, Kol. 165-186).

Notariele Dagen van 11 tot 14 september 1969 te Dendermonde, 9 afzonderlijk gedrukte preadviezen, 1969 (Eigen uitgave).

Remi De Troyer, Commentaar betreffende de wetten op het handelsregister en het ambachtsregister. - Brussel, Uitgeverij Simon Stevin, 1969, 86 blz.

Fernand Collin, Bankcontrole in een veranderende wereld. - Mededelingen van de Kon. Vlaamse Academie voor wetenschappen, Klasse der Letteren, 1969, 11 blz.

Reinhold Van Lennep, Gerechtelijk Wetboek, Dl. III Burgerlijke rechtspleging, art. 664-1385; Dl. IV. Bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging, art. 1386-1675. Leuven, Universitas, 1969, (samen blz. 855-1788).

Willy Van Steen, Het Gerechtelijk Wetboek. - Het uitvoerend Beslag op onroerend goed en de Rangregeling. Antwerpen, Antwerpse Hypotheekkas N.V., 1969, 136 blz.

Georges Lowies en Marcel Meersschaut, met de medewerking van Victor Crabbe en Michel Dumont, Gerechtelijk Recht (Droit judiciaire), Heule, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie U.G.A., 1970, 2 dl. losbladig.

Pieter Heurterre, Henri Boonen, Frederik Erdman, Modellen voor de Rechtspractijk, - Brugge, Die Keure, (bijlage bij de Omnilegie), losbladig.

De gerechtelijke politie bij de Parketten 1919-1969. Jubileumboek (Uitgegeven onder de auspiciën van de Heren Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep), Nijvel, Administratieve Drukkerij, 1969, 225 blz.

Prof. J. Matthys, Het Belgisch Openbaar Ministerie en zijn beleid, getoetst aan de nieuwe wetten. - Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland. - Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1969, blz. 31-69.

J. D'haenens. Economische Delicten. - 24e Rechtskundig Congres 1970, Preadviezen (Overdruk uit het Rechtskundig Weekblad, kol. 41-52).

L. Mewissen. Het politie-onderzoek naar eenvoudige en bedrieglijke bankbreuk. - Gent, Wetenschappelijke Uitgeverij E. Story Scientia, 1970, 178 blz.

Willy De Smet, Afzetterij en bedrog bij het tanken (Tweede druk). - Algemene Practische Rechtsverzameling. - Brussel, Larcier, 1970, 31 blz.

L. Bosschaert. Algemeen reglement op de politie van het Wegverkeer. Jurisprudentie. - Keurbibliotheek onder leiding van A. Vranckx en R. Senelle. - 1970, Brugge, Die Keure, Losbladig.

Christian Lambotte en Charles Mendiaux, Jeugdwetboek. (officieuze codificatie van wetgeving en reglementering betreffende de jeugd). - Heule, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie U.G.A., 1969, losbladig.

D. Derveaux. Veldwetboek. - Heule, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie U.G.A., 1969, losbladig.

Roger Van de Velde. Recht op antwoord. - Brugge, J. Sonnevill, 1969, 123 blz.

K. Van Isacker. De zaak Irma Laplasse. Stukken voor een dossier (ingeleid door). - Antwerpen. De Nederlandse Boekhandel, 1970, 132 blz.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE.

24 juni 1970.

1e Kamer. — Voltallige terechtzitting.

Eerste Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheren: MM. Belpaire, De Bersaques, Hallemans, Wauters, Perrichon, Naulaerts, Legros, Ridder de Schaetzen.

Procureur-Generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Advocaten: Mrs. Bayart en Van Ryn.

Dronkenschap aan het stuur. — Verzekering. — Terugvordering door de verzekering van de uitbetaalde schadevergoeding wegens zware fout van de verzekerde. Uitspraak van twee afzonderlijke straffen, ene wegens onopzettelijk doden en een andere wegens voeren in staat van alcoholintoxicatie. — Geen toepassing van art. 65 S. W. — Geen oorzakelijk verband tussen het ongeval en de dronkenschap. — Vordering van de verzekering ongrond.

Wanneer de voerder van een autowagen vervolgd wordt op grond van twee onderscheiden betichtingen de eerste wegens het onopzettelijk veroorzaken van de dood van bepaalde personen en de tweede wegens het voeren van zijn wagen in staat van alcoholintoxicatie en de rechter over de feiten art. 65 van het Strafwetboek niet heeft toegepast en twee afzonderlijke straffen heeft uitgesproken, is het oorzakelijk verband tussen het onopzettelijk doden en het voeren in staat van alcoholintoxicatie niet bewezen.

De beide telasteleggingen werden niet gepleegd door één daad, daar anders de rechter over de feiten verplicht ware geweest op grond van art. 65 S.W. slechts één enkele straf uit te spreken nl. de zwaarste.

Waar aldus het bewijs niet werd geleverd van het oorzakelijk verband tussen de alcoholische intoxicatie en het ongeval, is de verzekering niet gerechtigd de door haar uitbetaalde vergoedingen van haar verzekerde terug te vorderen.

Dooms t./N. V. De Bij.

Gehoord het verslag van Raadsheer De Bersaques en op de conclusie van de Heer Ganshof van der Meersch, Procureur-generaal;

Gelet op de beschikking van 17 maart 1970 waarbij de Heer Eerste Voorzitter heeft beslist dat de zaak in voltallige zitting zal worden behandeld;

Gelet op het bestreden arrest, op 26 januari 1968 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 65 van het Strafwetboek, 3, 4 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, 1319, 1320, 1349, 1350, inzonderheid 3°, 1351 en 1352 van het Burgerlijk Wetboek;

doordat het bestreden arrest de rechtsvordering van verweerster ontvankelijk en gegrond verklaart, welke ertoe strekte ten provisionele titel terugbetaling te bekomen van een deel van de vergoedingen die zij als verzekeraar van de aansprakelijkheid van eiser had betaald ingevolge een ongeval waarvoor eiser aansprakelijk was gesteld, en, na geconstateerd te hebben dat verweerster door arrest van het Hof van beroep te Gent van 9 november 1962 «in solidum» veroordeeld werd met eiser om

gezegde vergoedingen te betalen, zijn beslissing steunt op de beschouwing dat op de dag van het ongeval eiser een hoeveelheid bier had gedronken met als gevolg dat op het ogenblik van de feiten het alcoholgehalte in het bloed 1,81 gram per duizend bedroeg, dat hoewel hij erkende geen ervaring te hebben in het sturen van een autovervoertuig hij nochtans het stuur van de auto nam zonder de daartoe vereiste fysische hoedanigheden te bezitten, dat hij moest weten dat de alcoholische vergiftiging de risico's voor ongevallen en de schadelijke gevolgen ervan in zeer grote mate verhoogt, dat eiser zich bewust moest zijn toen hij het stuur van de wagen nam dat hij niet in staat was een voertuig te besturen, en dat hij derhalve bewust een zware fout beging die op abnormale wijze de verzekerde risico's verzwaarde, — zulks nu het arrest door het Hof van beroep te Gent, rechtdoende in correctionele zaken, op 9 november 1962 op tegenspraak geveld, en waartegen geen beroep in cassatie werd ingesteld, aan eiser op strafrechtelijk gebied twee afzonderlijke straffen had opgelegd, een eerste om onopzettelijk de dood van bepaalde personen te hebben veroorzaakt, en een tweede om op de openbare weg een auto te hebben bestuurd terwijl het alcoholgehalte in zijn bloed ten minste 1,5 gram per duizend bedroeg, dit om de reden dat deze twee feiten niet door één daad gepleegd werden, en nu gezegd arrest van het Hof van beroep te Gent eiser niet heeft veroordeeld om, in overtreding van artikel 10 van het wegverkeersreglement, een auto te hebben bestuurd zonder de daartoe vereiste fysische hoedanigheden te bezitten;

terwijl, eerste onderdeel, door niettemin in hoofde van eiser een inbreuk op artikel 10 van het wegverkeersreglement aan te nemen, het bestreden arrest de bewijskracht heeft miskend welke door de artikelen 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek aan voormeld arrest van het Hof van beroep te Gent wordt gehecht, alsook het gezag en de definitieve kracht van het rechterlijk gewijsde dat door de artikelen 3 en 4 van de wet van 17 april 1878, 1349 tot 1352 van het Burgerlijk Wetboek aan het arrest van het Hof van beroep te Gent worden toegekend;

tweede onderdeel, wanneer het gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, bestanddeel van een misdrijf van onvoorzichtigheid, bovendien het voorwerp is van een afzonderlijke telastelegging, de rechter, wegens de onsplitbaarheid van het feit en de toepassing van artikel 65 van het Strafwetboek, gehouden is alleen de zwaarste straf uit te spreken;

terwijl derhalve het gezag hetwelk, op grond van de artikelen 3, 4 van de wet van 17 april 1878 en 1349 tot 1352 van het Burgerlijk Wetboek, aan een dergelijke beslissing van de strafrechter wordt toegekend, de rechter, bij wie een burgerlijke rechtsvordering aanhangig is gemaakt, verplicht de afzonderlijk strafrechtelijk gesanctioneerde fout als vreemd aan het misdrijf uit onvoorzichtigheid te beschouwen;

terwijl door voormeld arrest van het Hof van beroep te Gent zeker en noodzakelijk werd gevonnist dat de staat van alcoholintoxicatie van eiser noch de oorzaak noch een van de oorzaken is geweest van het ongeval waarvoor hij aansprakelijk werd gesteld en waarvan verweerster, zijn verzekeraar, de schadelijke gevolgen moest vergoeden;

en terwijl derhalve het bestreden arrest, hetwelk de staat van alcoholintoxicatie van eiser beschouwt als een zware fout die in verband staat met het ongeval, de door verweerster tegen eiser ingestelde rechtsvordering tot terugbetaling ten onrechte heeft ingewilligd;

Overwegende dat eiser vervolgd werd uit hoofde:

1°) van onopzettelijk doden uit gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg;

2°) op een openbare weg een auto te hebben bestuurd, na alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid te hebben gebruikt dat het alcoholgehalte in zijn bloed, op het ogenblik dat hij bestuurde, ten minste 1,5 gram per duizend bedroeg;

Overwegende dat het arrest, op 9 november 1962 door het Hof van beroep te Gent gewezen, en in kracht van gewijsde gegaan, na vastgesteld te hebben dat die beide misdrijven « niet door één daad gepleegd werden », wegens ieder van hen afzonderlijke straf uitsprak en, na erop gewezen te hebben dat artikel 65 van het Strafwetboek niet van toepassing is, dit artikel uit de toegepaste wetsbepalingen uitdrukkelijk heeft uitgesloten;

Overwegende dat wanneer het gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, bestanddeel van een misdrijf uit onvoorzichtigheid, bovendien het voorwerp is van een afzonderlijke telastlegging, de strafrechter wegens de onsplitsbaarheid van het feit, en bij toepassing van artikel 65 van het Strafwetboek, ertoe gehouden is alleen de zwaarste straf uit te spreken;

Overwegende dat daaruit volgt dat wanneer de strafrechter twee afzonderlijke straffen heeft uitgesproken, de rechter bij wie de burgerlijke rechtsvordering aanhangig is, ertoe gehouden is het misdrijf dat het voorwerp is van de tweede telastlegging als vreemd te beschouwen aan datgene hetwelk onder de toepassing valt van de artikelen 418 tot 420 van het Strafwetboek;

Overwegende dat verweerster, weliswaar, staande houdt dat er geen tegenstrijdigheid bestaat tussen het arrest van 9 november 1962 en het bestreden arrest om de reden dat de eerste beslissing eiser veroordeeld heeft omdat hij in staat van alcoholintoxicatie een voertuig op het ogenblik van het ongeval heeft bestuurd, terwijl het bestreden arrest eiser als fout slechts verwijt het stuur van zijn wagen in handen te hebben genomen, hoewel hij moest weten dat hij niet in staat was een voertuig te besturen en aldus door verweerster gedekte risico's op ongeoorloofde wijze heeft verzwaaard;

Dat zo de strafrechter geen oorzakelijk verband tussen de alcoholintoxicatie en het ongeval vastgesteld heeft, zulks, volgens verweerster, niet belet dat de burgerlijke rechter zodanig verband kan releveren tussen de alcoholintoxicatie en het feit niettemin het stuur in handen te hebben genomen en aldus de gedekte risico's te hebben verzwaaard;

Doch overwegende dat het verhaal van verweerster op eiser om, op grond van het door het arrest aangehaald artikel 24 van de polis, terugbetaling te bekomen van de door haar aan de benadeelden uitgekeerde vergoedingen slechts gegrond is wanneer de verzekerde aan zijn verplichtingen tekortgekomen is;

Dat artikel 25-9 van gezegde polis, waarop het arrest zijn beslissing steunt, bepaalt dat zulke tekortkoming namelijk bestaat « wanneer het ongeval te wijten is aan een zware fout van de verzekerde » en dat, volgens artikel 16 van de wet van 11 juni 1874, door de arrest eveneens ingeroepen, « geen verlies of schade, veroorzaakt door de daad of door de zware fout van de verzekerde ten laste van de verzekeraar is »;

Dat uit die teksten blijkt dat verweerster slechts een verhaal op eiser kon uitoefenen in zover er een oorzakelijk verband bestond tusseen de door deze laatste begane fout en het ongeval;

Dat, te dien einde, het niet volstond dat eiser, door zijn fout de verzekerde risico's buiten de contractuele vooruitzichten zou hebben verzwaaard, indien daarenboven het bewijs niet werd geleverd dat tussen die fout, zijnde het gebruiken van alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid dat eiser niet meer in staat was een voertuig op

normale wijze te besturen, en het ongeval, zoals het zich voordeed, een oorzakelijk verband vaststond;

Dat het arrest van 9 november 1962 zulk verband uitsluit;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen,

Vernietigt het bestreden arrest behalve in zover daarbij het hoger beroep ontvankelijk wordt verklaard;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan, zegt dat hierover door de feitenrechter zal worden beslist;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

9de Kamer. — 18 mei 1970.

Voorzitter: M. Liard.

Raadsheren: MM. Grenex en Blockx.

Advocaten: Mrs. Georges Franck en Joseph Collard.

Hulpverlening. — Aandeel in het hulploon van de kapitein van het hulpverlenend schip. — Bedrag. — Voorrecht. — Tenietgaan van het voorrecht.

Bij toepassing van art. 261 der Zeevaartwet, heeft de kapitein van het hulpverlenend schip recht op een aandeel in het hulploon toekomend aan de eigenaar van het hulpverlenend schip.

Het aandeel, zoals door de eerste Rechter bepaald, zijnde 8 t.h. van het hulploon, is billijk.

Het bedrag door de deskundige bepaald komt als fel overdreven voor.

Dit recht van de kapitein vloeit niet voort uit zijn arbeidsovereenkomst.

Het voorrecht der vordering is teniet gegaan ingevolge gedwongen verkoop van het schip waaraan hulp werd verleend.

Franck qq. — Clybouw qq. en

N. V. Armement L. Hermans t./Matoul Robert.

Gezien in eensluidende uitgifte het vonnis de dato 5 september 1969 der rechtbank van koophandel te Antwerpen, waartegen op 10 oktober 1969 een naar vorm en termijn regelmatig beroep werd aangetekend;

Gelet op het incidenteel beroep bij besluiten;

Aangezien het hoofdberoep ertoe strekt voor recht te horen zeggen dat de schuldvordering van geïntimeerde, door de eerste rechter bevoorrecht verklaard op grond van art. 23, 2° van de zeewet, in het gewoon passief van de boedelafstand van het gerechtelijk akkoord der N.V. L. Hermans dient opgenomen te worden, terwijl bij incidenteel beroep wordt gevorderd dat het bedrag van deze schuldvordering, door de eerste rechter op 64.000 fr. bepaald, tot 250.000 fr. zou verhoogd worden;

Aangezien op 9 en 10 oktober 1964, het m/s Maria van de appellerende rederij, onder bevel van geïntimeerde, hulp heeft verleend aan het m/s Alfonso, dat eveneens toebehoorde aan de N.V. Armement L. Hermans, en om het aandeel te bepalen dat aan kapitein Matoul toekomt in de verdeling van het hulploon, overeenkomstig art. 261 der zeewet, partijen het eens zijn om te refereren naar een scheidsrechterlijke beslissing de dato 14 oktober 1967,

tussengekomen inzake van de N.V. Armement Hermans en van de verzekeraars van het m/s Alfonso, die het globale verschuldigde hulploon op 800.000 fr. heeft vastgesteld;

Aangezien de scheidsrechter Voet, bij vonnis de dato 27 september 1968, als deskundige aangesteld om advies te geven over het aandeel waarop kapitein Matoul kon aanspraak maken in bewust hulploon, in zijn verslag de dato 10 maart 1969, de in de scheidsrechterlijke beslissing beschreven omstandigheden van de hulp- en reddingsverrichtingen dan heeft vervuld met het oog op de benaastigingen van kapitein Matoul, en adviseerde dat aan deze laatste een som van 250.000 fr. kon toegekend worden;

Aangezien echter voormeld bedrag fel overdreven voorkomt en het oordeel van de eerste rechter die, steunende op de feitelijke gegevens door deskundige Voet verstrekt, om oordeelkundige beweegredenen, de vergoeding op 8 procent van het gehele hulploon, hetzij op 64.000 frank heeft begroot, verantwoord en billijk voorkomt en bijgevolg door het Hof dient bijgetreden te worden;

Aangezien, om artikel 23, par. 1 2° te kunnen invoeren en also te doen beslissen dat zijn recht op een aandeel in de assistentie-vergoeding van de Alfonso aan de Maria, geprivilegieerd zou zijn op laatstgenoemd schip, geïntimeerde, hierin gevolgd door de eerste rechter, ten onrechte beweert dat zijn schuldvordering uit zijn arbeids-overeenkomst zou voortvloeien;

Aangezien immers het tot staving dezer thesis aangehaald artikel 59 der wet van 5 juni 1928, desbetreffend geen andere draagwijdte bezit als art. 261 der zeewet, waarnaar het verwijst, namelijk de gewone erkenning vast te leggen van een recht op een hulploonaandeel ten voordele van kapitein en bemanning van het hulpbiedend schip.

Aangezien nochtans art. 59 voormeld, een bijvoeglijke precisering inhoudt waarbij bepaald wordt dat zeelieden in dienst van een reddingsonderneming geen hulploon genieten, maar deze uitsluiting van professionele redders uit het recht op hulploon precies ingegeven werd door het feit dat zij slechts de prestaties leveren waarvoor zij aangemonsterd en bezoldigd werden, met andere woorden: dat zij slechts hun arbeidsovereenkomst uitvoeren, waaruit volgt dat het aan andere zeelieden verschuldigd hulploon — wat ter zake het geval is — hun geenszins wegens hun arbeidsovereenkomst toekomt, doch wél te beschouwen is als een extra-vergoeding wegens werkzaamheden buiten het raam van hun aanmonsteringscontract;

Aangezien trouwens art. 46 der wet van 5 juni 1928 het aandeel der zeelieden in het hulploon niet vermeldt als een bezoldiging voor hun diensten;

Aangezien dus uit art. 88 van voormelde wet, luidens hetwelk de schuldvorderingen van de zeeman, voortvloeiend uit de scheepsdienstovereenkomst, zoals deze geregeld is bij gezegde wet, op het schip bevoorrecht zijn onder de voorwaarden van art. 23 der zeewet, geenszins kan afgeleid worden dat de schuldvordering van de zeelieden voor hun hulploonaandeel bevoorrecht zou moeten verklaard worden op het schip waarop zij werkzaam zijn, op grond van art. 23, par 1-2° van de zeewet, eerder dan op het geassisteerde schip, zoals door voormeld art. 23, par. 1, 3° voorzien;

Aangezien deze zienswijze een beslissende steun vindt in de overweging dat het hulploon dat aan de manschappen toekomt deel uitmaakt van de gezamenlijke vergoeding door het geassisteerde aan het hulpbiedend schip verschuldigd, en bewuste schuldvordering niet bevoorrecht kan zijn op een schip dat er geen schuldenaar van is;

Aangezien, in overeenstemming daarmee en zoals

trouwens hierboven gezegd, art. 23 der zeewet, in zijn par. I onder 3°, het voorrecht voor schuldvorderingen wegens hulploon vestigt op het geassisteerde schip en verder in paragraaf II onder 3° nog bepaalt dat het loon aan de eigenaar verschuldigd door hulpverlening of berging, een der toebehoren van schip en vracht uitmaakt, «na aftrek van de sommen toegekend aan de kapitein en aan de andere personen in dienst van het schip», waaruit ten overvloede blijkt dat deze laatste voor hun hulpvordering uitsluitend bevoorrecht worden op het schip waaraan hulp werd geboden;

Aangezien eveneens ten onrechte geïntimeerde in bijkomende orde beweert dat de appellerende vereffenaars betaling van zijn aandeel in het hulploon ten laste van de verzekeraars van de «Alfonso» nastreven voor zijn rekening, en niet voor rekening van de massa;

Aangezien inderdaad niet betwist wordt dat alle voorrechten op de «Alfonso» teniet zijn gegaan tengevolge van de gedwongen verkoop van dit schip en, waar bovendien de uitkeringen aan de eigenaar uit kracht van verzekeringsovereenkomsten, niet als toebehoren van het schip of van de vracht beschouwd worden, deze vordering van de vereffenaars onmogelijk ten bate van geïntimeerde een recht kan scheppen om bij voorkeur betaald te worden alswaanneer geen voorrecht desbetreffend door de wet ingesteld werd;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 juni 1935,

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend,

Ontvangt het beroep alsmede het incidenteel beroep;

Doet het aangevochten vonnis teniet in zover het voor recht heeft gezegd dat de schuldvordering van geïntimeerde bevoorrecht is ingevolge art. 23, par. 1, 2° der zeewet en dat zij opeisbaar wordt na inning van het hulploon door de N.V. Rederij Hermans;

Wijzigend desbetreffend:

Zegt voor recht dat de schuldvordering van geïntimeerde in het gewoon passief van de boedelafstand van het gerechtelijk akkoord der N.V. Armement L. Hermans dient opgenomen te worden;

Bevestigt het vonnis voor het overige;

Verwijst geïntimeerde in de kosten in beroep, begroot tot heden, aan de zijde van appellanten op 2945 fr. en aan de zijde van geïntimeerde op nul fr.;

Veroordeelt geïntimeerde bovendien tot betaling ener rechtsplegingsvergoeding van 4000 fr. ten voordele van appellanten.

NOOT: Bovenstaand arrest hervormt gedeeltelijk het vonnis der rechtbank van koophandel te Antwerpen in datum van 5 september 1969, dat in ditzelfde nummer gepubliceerd wordt.

HOF VAN BEROEP TE GENT.

7e Kamer. — 3 juni 1970.

Voorzitter: M. Willy De Grootte.

Raadsheren: MM. R. Janssens en W. Carsau.

Advocaten: Mrs. A. Deceuninck (Menen) en L. Maeyens (Kortrijk).

Huur van handelshuizen. — Benzinstation. — Geen ondergeschiktheid van exploitant t.o.v. de handelsven-

nootschap eigenares van het station. — Geen dienstverhuring ondanks allerlei bedingen van vrijheidsbeknotting van exploitant.

Bij de interpretatie zowel van de overeenkomst gesloten tussen de handelsvennootschap-eigenares van een benzinestation en de persoon die het exploiteren van dit station verzekert als van de werkelijke situatie van en rechtsverhoudingen tussen partijen, behoort het van naderbij te onderzoeken of de exploitant in een zodanige ondergeschiktheid werkt dat de benzinehandel hoofdzakelijk in handen blijft van de vennootschap, dan wel of de ondergeschiktheid zo gering blijkt te zijn dat die handel vooral door de exploitant wordt gedreven.

In het eerste geval mag geconcludeerd worden tot het bestaan van een arbeidsovereenkomst die het betrekken van de lokalen van het benzinestation opslorpt; in het ander geval gaat het om het huren van een handelshuis, daar het inzake een onroerend goed betreft, dat in hoofdzaak bestemd is tot het drijven van een kleinhandel, bestemming die bij het ingetreden reeds bestond, en waarvan de huurprijs bestaat in een gedeelte van de winst van de huurder op de benzineverkoop dat door de vennootschap wordt ingehouden.

Terwijl in hoger beroep geen van partijen eigenlijk voorhoudt dat de ondergeschiktheid van die aard is dat de exploitant een bediende of handarbeider in dienst van de vennootschap zou zijn, dient dan ook de wet op de huur van handelshuizen te worden toegepast.

Weliswaar beknotten tal van bedingen de vrijheid van de exploitant bij het drijven van de handel; zij nemen echter niet weg dat het de exploitant is die voor eigen rekening de handel drijft, wat trouwens het werkelijk opzet was van partijen, opzet dat o.m. blijkt uit bepaalde vaststellingen: hij is het die personeel aanwerft, bijkomende diensten voor eigen rekening en onder eigen aansprakelijkheid verzekert en waarvoor hij een inschrijving neemt in het handelsregister; hij is het die alle lasten, belastingen, takses en uitgaven met betrekking tot het exploiteren van het benzinestation op zich neemt, terwijl de vennootschap zich enkel als een verhuurster van een onroerend goed en handelszaak gedraagt.

In zake: Van Heuverswijn, Roger
t./N.V. « Sinclair Belgium ».

Het Hof heeft de middelen en conclusies van de partijen gehoord en de stukken ingezien.

De eensluidende expeditie wordt overgelegd van het vonnis dat op 30 september 1969 geveld werd door de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk. Het hoger beroep werd tijdig ingesteld en is dan ook regelmatig.

De geïntimeerde is eigenares van een benzine-station dat bewoond en gehouden wordt door de appellant.

In een aangetekende brief van 23 januari 1968 gaf de geïntimeerde opzegging tegen 1 april 1968 en dagvaardde vóór de vrederechter van Menen tot geldigverklaring van de opzegging, tot uitdrijving, en tot 1.000 frank schadevergoeding par dag vertraging.

De vrederechter velde op 26 juni 1968 een vonnis waarvan de eensluidende expeditie wordt overgelegd. Hij verklaarde zich bevoegd maar wees de eisen af als ongegrond.

De vennootschap tekende hoger beroep aan bij de burgerlijke rechtbank te Kortrijk die in het vonnis-a-quo het hoger beroep ontvankelijk en ten dele gegrond verklaarde, de vrederechter onbevoegd achtte, zelf kennis nam van het geschil in eerste aanleg, de opzegging rechtsgeldig noemde, de uitdrijving toestond, maar de eis tot schadevergoeding van de hand wees.

Omtrent de bevoegdheid van de rechtbank van eerste

aanleg wordt nu niet meer getwist; alle partijen aanvaarden dat deze rechtbank bevoegd was van het geschil in eerste aanleg kennis te nemen. Dit is inderdaad juist, want de oorspronkelijke eis van de vennootschap was gebaseerd op een dienstverhuring en de vrederechter was ratione summae onbevoegd.

De onderwerpelijke overeenkomst tracht wanhopig een middenweg te vinden tussen de arbeidsovereenkomst en de wet op de huur van handelshuizen.

Voor de eerste omschrijving zou de ondergeschiktheid ontbreken, voor de andere wordt tegengeworpen dat geen huurprijs wordt betaald en dat de dienstverhuring zo belangrijk is dat het huren van de lokalen totaal bijkomstig wordt en in het niet mag verdwijnen.

Het heeft geen betoog dat aldus een sociaal ongezonde toestand wordt in stand gehouden; de uitbater van een benzinestation blijft gespeend van elke bescherming door de sociale wetgeving, terwijl hij evenmin geëerbiedigd wordt als bewoner en exploitant alhoewel in het onroerend goed een kleinhandel gedreven wordt.

Het gezond verstand aanvaardt slechts twee hypothesen: ofwel baat de maatschappij zelf de handel uit in het benzinestation en doet zij beroep op een aangestelde die beschermd wordt door de sociale wetgeving, ofwel laat dezelfde maatschappij de handel uitbaten door een zelfstandig handelaar die als huurder beschermd wordt door de wet op de huur van de handelshuizen.

Niemand heeft er ooit aan getwijfeld dat de brouwerijen die eigenaar of hoofdhuurder van een herberg zijn, moeten kiezen: ofwel plaatsen zij een bediende in de herberg om de zaak uit hun naam en voor hun rekening uit te baten, en dan geniet deze man van de sociale wetgeving als ondergeschikte, ofwel laten de brouwerijen de handel uitbaten door een zelfstandig persoon die dan de wet op de huur van handelshuizen kan inroepen.

In de Senaat werd een ultieme poging om aan het dilemma te ontsnappen, met ruime meerderheid van de hand gewezen; de sprekers stelden vóóraf duidelijk dat om aan de huur van handelshuizen te ontsnappen er niets anders overblijft dan de arbeidsovereenkomst; een tussenweg werd als « niet ernstig » bestempeld en integendeel werd opgeroepen tot « une solution de clarté et de loyauté » (Parlem. Hand. 1949, senaat, blz. 119 en 120).

Bij de interpretatie van het contract en van de werkelijke situatie is het goed te onderzoeken of de appellant in een zodanige ondergeschiktheid werkt dat de handel vooral door de appellant wordt uitgebaat. In het eerste geval mag geconcludeerd worden tot een arbeidsovereenkomst die het betrekken van de lokalen opslorpt, in het andere geval gaat het om een huur van een handelshuis.

Eigenlijk houdt géén van de partijen in hoger beroep staan dat de ondergeschiktheid van die aard is dat de appellant een bediende of handarbeider in dienst van de vennootschap zou zijn. Het Hof heeft dan ook goede redenen om de wet op de huur van handelshuizen toepasselijk te achten.

Dat het om een onroerend goed gaat dat in hoofdzaak bestemd is tot het drijven van een kleinhandel is duidelijk; deze bestemming bestond reeds bij de ingetreding.

Maar de geïntimeerde meent dat geen huurprijs betaald wordt. Het zou volstaan er op te wijzen dat het toch om geen overeenkomst « om niet » gaat, dat het betrekken van de werk- en woonlokalen evident niet te kosteloze titel geschiedt. Maar de tegenprestatie van de huurder kan duidelijker achterhaald worden: een gedeelte van zijn winst op de benzineverkoop wordt ingehouden.

Blijft de tegenwerping dat de zogenaamde verhuring slechts een accessorium is ten overstaan van het hoofdzakelijke: de dienstverhuring.

Vooreerst is de ligging en de inrichting danig belangrijk dat het onroerend goed wel het bijzonderste element

is in de overeenkomst; in géén geval zijn de bedingen over het onroerend goed zo ondergeschikt dat ze opgeslorpt worden door andere elementen van het contract (vgl. Van Hecke, R.C.J.B., blz. 107 nr. 9); wel integendeel moet subsidiair als minimale stelling aanvaard worden dat het om een gemengde overeenkomst gaat waarop minstens, o.m. de regel van de negenjarige eerste huurperiode uit de handelshuurwetgeving toepasselijk is.

Verder is de vraag nu juist of er wel een dienstverhuur is. De werkelijke bedoeling van de partijen is inderdaad dat het niet de vennootschap is maar de appellant die de «uitbater» is van de handel; hij werft eventueel personeel aan; hij verzorgt bijkomende services voor eigen rekening en aansprakelijkheid; in het handelsregister neemt hij een inschrijving, zij het maar wegens die bijkomende diensten; hij neemt alle lasten op zich, belastingen, taksen en uitgaven die betrekking hebben op de uitbating van het station (art. 8 eerste lid); de vennootschap beperkt haar bijdrage tot «alle belastingen en taksen op onroerende goederen» zoals ieder eigenaar en tot «alle taksen... als eigenaar», dus niet als uitbater van de handelszaak (art. 8 tweede lid). Dit artikel is trouwens zeer sprekend: de lasten, uitgaven, personeel voor de uitbating zijn ten laste van de appellant, terwijl de vennootschap zich eenvoudig als een verhuurster van onroerend goed en handelszaak gedraagt.

Er zijn tal van bedingen die de vrijheid van de appellant bij het drijven van de handel beknotten, meer bepaald blijven de meeste produkten eigendom van de vennootschap die ze in bewaring geeft en op commissieloon laat verkopen uit haar naam en voor haar rekening. Maar die schikkingen nemen niet weg dat het de appellant is die de handel voor eigen rekening drijft; zou de appellant eigenaar zijn van gebouw en installatie, dan kon hij nog een gelijkaardig verkoopssysteem overeenkomen zonder daarbij het uitbaten van zijn eigen handel en voor zijn eigen rekening op te geven. Het is juist dat die vrijheidsbeknottingen amper verder zouden mogen gaan op straf een arbeidsovereenkomst te doen ontwaren; maar de partijen zijn het er nu juist over eens dat ze binnen deze perken gebleven zijn.

In het raam van een huur van een handelshuis is de opzegging niet aanvaardbaar; de eerste negen jaar lopen nog verder.

Om deze redenen,

Het hof,

Gelet op het artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Alle andere conclusies verwerpend,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en ten dele gegrond,

Bevestigt het aangevochten vonnis van de burgerlijke rechtbank waar het hoger beroep ontvankelijk werd genoemd, de vrederechter onbevoegd werd geacht, de rechtbank besliste zelf kennis te nemen van de zaak in eerste aanleg en de eis tot schadevergoeding werd afgewezen.

Doet het vonnis van de burgerlijke rechtbank voor het overige teniet en opnieuw wijzend desaan gaande:

Verwerpt de eisen van de N.V. Sinclair Belgium wiens opzegging ongeldig is zodat er geen aanleiding is tot uitdrijving noch tot schadevergoeding.

Verwijst de N.V. Sinclair Belgium in de kosten van alle aanleggen zowel vóór de vrederechter, vóór de burgerlijke rechtbank als vóór het Hof, deze kosten begroot tot op heden in hoger beroep op 5.995 frank aan de zijde van appellant en op 4.000 frank aan de zijde van geïntimeerde de overige kosten niet medegedeeld zijnde.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN.

3de Kamer. — 5 september 1969.

Voorzitter: M. Reeth.

Referendaris: M. Deckers.

Advocaten: Mrs. D'Hondt loco Lilar en Georges Franck.

Hulpverlening. — Recht op aandeel in het hulploon van de kapitein van het hulpverlenende schip. — Ongebruikelijke opvoeding in België. — Aandeel. — Voorrecht.

Het is ongebruikelijk in België dat de kapitein van een hulpverlenend schip een aandeel in het hulploon opvoert.

De deskundige bepaalt het aandeel op 31,25 t.h. van het hulploon.

De Franse rechtspraak bepaalt dit aandeel op 5 tot 10 t.h.

Het aandeel dient bepaald te worden op 8 t.h. van het hulploon daar, ofschoon de eiser blijken heeft gegeven van doorzicht en initiatief, de uit te voeren manoeuvres niet bijzonder gevaarlijk of moeilijk waren.

De vordering van de kapitein vloeit voort uit zijn arbeidsovereenkomst als kapitein en is derhalve bevoorrecht op het hulpverlenend schip bij toepassing van art. 23, 1, 2 der Zeevaartwet.

Robert Matoul t./N.V. Rederij L. Hermans
en Georges Franck qq. — Achiel Clybouw qq.

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 16 augustus 1966 in veroordeling van eerste verweerster, de N.V. Rederij Hermans en tweede en derde verweerders in hoedanigheid van vereffenaars van de boedelafstand van het Gerechtigd Akkoord van de N.V. Rederij Hermans tot betaling van 1° de som van 1.534.454 fr. in achterstallige gages en vergoeding wegens beëindiging zonder opzeg van zijn functies van zeekapitein, 2° de som van 250.000 fr als aandeel in het hulploon verschuldigd aan het m/s. «Maria» waarover eiser het bevel voerde;

Gezien het vonnis dd. 5 mei 1967 waarbij eerste verweerster veroordeeld werd tot betaling van een opzegvergoeding van 764.343 fr. en de behandeling van het overige gevorderde naar de Algemene Rol werd verzonden tot na begroting door de aangestelde scheidsrechter van het hulploon verschuldigd door het schip aan hetwelk het m/s. «Maria» hulp had geboden;

Gezien de scheidsrechterlijke uitspraak dd. 14 oktober 1967 waarbij dit hulploon bepaald werd op 800.000 fr.;

Gezien het vonnis dd. 27 september 1968 waarbij de Heer Voet, deskundige, werd aangesteld om zijn advies te geven over het aandeel in dit hulploon waarop eiser als kapitein gerechtvaardigd is;

Gezien het deskundig verslag;

Overwegende dat de omstandigheden waarin het m/s. «Maria» eigendom van de N.V. Rederij Hermans, hulp bood aan het m/s. «Alfonso» hetwelk insgelijks aan de N.V. Rederij Hermans toebehoorde, uitvoerig beschreven werden in de scheidsrechterlijke uitspraak van 14 oktober 1967,

Overwegende dat de feiten kunnen samengevat worden als volgt: Op 9 oktober 1964 toen het m/s. «Alfonso» zich op een afstand van ongeveer drie mijlen en in een richting van 205 graden buiten Gabo e Gata bevond deed zich om 8.31 uur een ontploffing voor in de machinekamer. Het m/s. «Maria» hetwelk in de haven van Cartagena lag is het m/s. «Alfonso» ter hulp gevaren. Kort vóór 18 uur werd dit laatste schip op sleeptouw genomen en beide schepen kwamen te Cartagena aan op 10 oktober voor 11 uur;

Overwegende dat de deskundige van mening is dat het aandeel in dit hulploon dat aan eiser toekomt dient begroot op 250.000 fr. of 31,25 % van het totaal hulploon;

Overwegende dat het in België ongebruikelijk is dat de kapitein een aandeel in het hulploon opvoert;

Overwegende dat de Franse rechtspraak in het algemeen dit aandeel bepaalt op 5 à 10 % (Chauveau, *Traité de Dr. Mar.* Nr. 889; De Juglart et Villeneau, *Rep. Meth.* et *prat. de l'assistance en mer*, blz. 322; Rodière, *Droit Maritime* (Precis Dalloz) Nr. 467);

Overwegende dat de grondslagen waarop de begroting van dit aandeel dient te steunen bepaald worden in art. 263 van de zeevaartwet;

Overwegende dat uit de gegevens van de scheidsrechterlijke uitspraak blijkt dat, zo eiser blijken gegeven heeft van doorzicht en initiatief, de uit te voeren manoeuvres niet bijzonder gevaarlijk of moeilijk zijn geweest; dat het m/s « Maria » voorzien was van een « Shermuly » apparaat om sleeptrossen naar een schip in nood te kunnen afschieten zoals het overmaken van de sleeptros geen moeilijke manoeuvres vereiste; dat verder de scheidsrechterlijke uitspraak vermeldt « ...l'assistance a pu se dérouler dans des conditions de temps, de vents et de courants qui n'ont pas été particulièrement adverses »;

Overwegende dat de Rechtbank gelet op deze elementen het aandeel in het hulploon begroot op 8 % of 64.000 fr.

Overwegende dat het hulploon dat aan het m/s. « Maria » toekomt, door de gerechtigden n.m. de kapitein of de rederij kan opgevorderd worden van de hulploonverplichte n.m. het schip waaraan hulp geboden werd;

Overwegende dat ter zake de N.V. Rederij Hermans een eis heeft ingesteld in betaling van dit hulploon, hetwelk bij scheidsrechterlijke uitspraak werd begroot;

Overwegende dat de schuldvordering van eiser betrekkelijk zijn aandeel in dit hulploon opvorderbaar is wanneer de N.V. Rederij Hermans dit hulploon geïnd heeft;

Overwegende dat de schuldvordering van eiser voortspuit uit zijn arbeidsovereenkomst als kapitein;

Overwegende dat deze schuldvordering bevoorrecht is ingevolge art. 32. 2 van de zeevaartwet en verweerders ten onrechte gewag maken van het voorrecht van art. 32. 3 hetwelk de eis in betaling van hulploon tegen de schuldenaar bedoelt;

Om deze redenen,

Het Hof,

Maakt melding van de toepassing van artikel 2 der wet van 15 juni 1935;

1° zegt dat eiser gerechtigd is op een aandeel in het hulploon;

2° begroot dit aandeel op 64.000,- fr.

3° zegt dat de schuldvordering van eiser bevoorrecht is ingevolge art. 23. 2 der zeevaartwet (art. 1, 2 van de wet van 28/11/28);

4° zegt dat deze schuldvordering opeisbaar wordt nadat de N.V. Rederij Hermans het hulploon geïnd heeft;

Verzendt de eis in zover betaling gevorderd werd en subsidiair tot opname in het bevoorrechte passief naar de Algemene Rol;

Verwijst elk der partijen tot de helft der kosten van het deskundig onderzoek begroot op drieduizend frank (3.000 fr.) gelet op de vorige uitspraken inzake waarbij reeds beslist werd over de andere kosten;

NOOT. — Dit vonnis werd gedeeltelijk hervormd door arrest van het Hof van Beroep te Brussel in datum van 18 mei 1970, dat in ditzelfde nummer gepubliceerd wordt.

BOEKBESPREKING

Mr. Dr. Nicholas M. Poulantzas, *The Right of Hot Pursuit in International Law*, Nova et Vetera Iuris Gentium, Series A., Modern International Law, No. 5, Leiden, A.W. Sijthoff, 1960, pp. XVI + 451, prijs f. 47 (\$ 12,50).

Het zal in de eerste plaats de in internationaal recht geïnteresseerde jurist zijn, die dit lijvig werk, een waar standaardwerk, ter hand zal nemen. De studie van de Griekse advocaat Mr. N.M. Poulantzas werd oorspronkelijk als proefschrift, ter verkrijging van de doctorstitel, verdedigd. De titel in de rechtsgeleerdheid verwierf hij aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, terecht, te zamen met 'the Faculty of Laws' High Regard' zoals de 'editor', Prof. Dr. M. Bos van de Utrechtse serie van het Volkenrechtelijk Instituut, Nova et Vetera Iuris Gentium, waarin het boek thans is verschenen, het in zijn voorwoord uitdrukt. De lezer wordt hier met een materie geconfronteerd die nooit te voren systematisch wetenschappelijk was bestudeerd en geanalyseerd. De eerste verdienste van Dr. Poulantzas is hierin gelegen dat hij aan de zojuist genoemde leermeester een einde heeft gemaakt. Op boeiende wijze, uitvoering en goed gedocumenteerd, behandelt de auteur het recht van achtervolging te land, op zee en in de lucht.

Op grond van gewoonterecht, nationale jurisprudentie en wetgeving, bilaterale en multilaterale overeenkomsten en de praktijk van internationale organisaties op het stuk van het recht van achtervolging tracht Dr. Poulantzas in een synthese tot een algemene leer inzake het recht van 'hot pursuit' in het internationale recht te komen. Uitgangspunt blijft echter het internationale recht van de zee. Immers, in dit recht vindt 'hot pursuit' zijn oorsprong, als exceptie op het beginsel van de absolute vrijheid op de hoge zee. Het is ook het enige terrein in het Volkenrecht waar het recht van achtervolging positiefrechtelijk is geregeld, nl. in artikel 23 van de Geneefse Conventie van 1958 m.b.t. de hoge zee.

Het recht van achtervolging is een zeer eng begrensde recht nl.

« ...the right of a State to continue the pursuit of wrongdoers outside a) its territorial waters, b) the airspace above its territory and territorial waters, and c) its land frontiers — or outside areas over which the State has jurisdiction — upon the high seas or into the air space over the high seas or into a no man's land, or, if an agreement exists thereon, into the territory of another State, provided in all these cases that the pursuit has started immediately after the violation in these areas and has continued without interruption beyond the said domains. » (pp. 2-3).

Uit deze definitie volgt dat het recht van achtervolging nooit op de volle zee of soortgelijk neutraal terrein kan ontstaan aangezien daar geen sprake is van schending van territoriale soevereiniteit. Evenzeer is het duidelijk dat het recht van achtervolging niet op het territoir van een andere Staat kan worden ingeroepen zonder dat de betrokken Staat in de achtervolging heeft toegestemd. Door aldus scherp het begrip 'recht van achtervolging in het Volkenrecht' te omlijnen en de precieze grenzen van de uitoefening van het recht aan te geven wil de auteur afrekenen met de verwarring en het onbegrip dat met betrekking tot de onderhavige materie bestaat. Oplossingen voor actuele en eventuele toekomstige vraagstukken van Volkenrecht, in verband met het recht van achtervolging worden voorgesteld. Aldus wordt het leerstuk van het recht van achtervolging in het kader van het moderne internationaal recht geplaatst en onderzocht in het licht van de jongste ontwikkelingen. Zo schenkt de auteur aandacht aan de 'conflicten' in Korea en Vietnam, alsmede aan de toestand in het Midden-Oosten. Ook vraagstukken als de vervuiling van de zee, de exploratie en

exploitatie van het continentale plat, vliegtuigkaperij (wel te onderscheiden van piraterij) (1) en ruimterecht komen ter sprake.

Kortom, uit het gehele boek blijkt dat Dr. Poulantzas over een grote dosis kennis inzake internationaal zee-, lucht- en publiekrecht beschikt waarmee hij de diversiteit van problemen welke bij het gekozen onderwerp spelen aankon. Het lijkt me dat ik Dr. Poulantzas het meest recht doe wedervaren wanneer ik een auteur van internationale reputatie citeer nl. Prof. Charles Rousseau, die in de *Revue générale de droit international public*, 1970, pp. 208-210 het werk als volgt kwalificeerde: « un remarquable travail... une étude exhaustive... un ouvrage solide, attachant, d'une information étendue d'un constant réalisme par son orientation générale et qui fait honneur à son auteur. »

Bilthoven

Mr. H.A.H. Audretsch

(1) Zie het artikel: « Hijacking or Air Piracy ? » van Dr. N.M. Poulantzas in *Nederlands Juristenblad*, 1970, Afl. 20, pp. 566-574.

BALIELEVEN

Orde der advocaten bij het Hof van Beroep te Gent.

De Raad van de Orde der Advocaten bij het Hof van Beroep te Gent, werd voor het gerechtelijk jaar 1970-1971 samengesteld als volgt:

Stafhouder: Mr. R. Leboucq; Leden: Mrs. F. Duchêne, A. Haus, L. Sevens, G. Moyaert, F. Van Hoorebeke, L. Steyaert, S. Fredericq, P. Blomme, A. Haeck, J. Kluyskens, M. Tevels, G. Cardon, J. Nuytinck, P. Van Malleghem.

Orde der advocaten bij de Balie te Kortrijk.

De Raad van de Orde der Advocaten bij de Balie te Kortrijk, werd voor het gerechtelijk jaar 1970-1971, samengesteld als volgt:

Stafhouder: A. De Gryse; Leden: Mrs. P. Roose, M. Claeys, J. Mayeur, P. Gillon, A. Leuridan, J. Beele, A. Malfait, G. Van den Berghe, J. De Jaegere, G. Gheysen, M. Albert, J. Vandenbulcke, W. Lietaer, A. Kempinaire.

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

De Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen zal haar plechtige openingszitting houden op zaterdag 17 oktober te 15 uur in de Assisenzaal van het Gerechtsgebouw.

Mr. Frederik Erdman zal de openingsrede houden. Hij koos tot onderwerp: « De Technocratische Uitdaging ».

* * *

Het bestuur van de Vlaamse Conferentie voor het gerechtelijk jaar 1970-1971 werd samengesteld als volgt:

Voorzitter: Mr. Jan Lenaerts; Ondervoorzitter Mr. Fernand C. Collin; Ondervoorzitter: Mr. William Lambrechts; Ondervoorzitter: Mr. Magda Claesen; Schatbewaarder: Mr. Corneel Masson; Secretaris: Mr. Jean Mertens de Wilmars; Secretaris: Mr. Jo Stevens.

* * *

Jaarverslag 1969-1970

uitgebracht door de Sekretaris op de slotvergadering.

Ieder jaar heeft zijn teken, zijn symbolen, zijn banier.

Het afgelopen jaar is het jaar van de kabouters en de dolle mina's. In hun vergaderzaal genaamd « de Bosuil » namen zij in in juni 1969 het bewind in handen onder leiding van opperkabouter Van Goethem. Hun bewind bracht de dolle mina Wostyn, bijgenaamd « Denise » in de tuchtraad en gaf Vercammen Carla de gelegenheid haar talenten tot bloei te laten komen in een wilde revue, oud bastion der mannelijke barden.

Het jaar begon, zoals het hoort te beginnen, met eten en drinken.

Op 19 september 1969: het feestmaal der revuisten bij opperkabouter van Goethem; 26 september 1969: de kabouters worden uitgenodigd door de voorzitter van het vorige jaar, Mr. Hubert Segers die, omringd door zijn trouwe staf, de kabouteurs feestelijk onthaalde met vruchten, spijzen en oleandertakken.

Laat in de nacht, in de achtertuinten van Segers' paleis, namen sommige kabouters contact op met hun geestelijke leider « Roel » alias Edmond Lauwers die, op de hem eigen stille wijze, enkele citaten prevelde uit zijn kaboutermanifest dat hij op 18 oktober 1969 publiek zou maken.

Nauwelijks een week later, op 3 oktober 1969 hadden de kabouters het voorrecht om de nieuwe stagiaires te leren kennen en in hun familie op te nemen.

Zulke ontvangsten, zoals wij in vroegere annalen kunnen lezen zijn niet steeds zonder gevaar voor huisraad, tuin en ramen van de gastheer. Maar thans geen nood, want zoals U allen weet, wordt de paddestoel van onze opperkabouter Van Goethem neergehaald door de betonnen wolf E3 en konden dus onze allerjonsten vrij stoeien onder invloed van vuurwater, en indische hennep.

Zij werden toegesproken door de wijste aller kabouters René Victor die hen ervan overtuigde dat hun weg niet deze van het geld en de roem zou zijn, maar deze van het noeste werken en de rechtvaardigheid.

Blij gingen zij huiswaarts; de zwakste onder hen stelde vragen over de magistratuur.

En dan 18 oktober 1969: de plechtige openingszitting, de nokvolle assisenzaal, advokaten uit de hele E.E.G. onder leiding van kabouter Toffoletti, een afwezige Procureur des Konings en één slagzin op aller lippen: « contestatie ».

Kabouter Lauwers sprak, voor eenmaal niet met de witte fiets in de hand, zijn aandachtig publiek op een overtuigde en diepzinnige wijze toe. Nog nooit had de assisenzaal zich zo unidimensionaal gevoeld en gevoelige zielen zagen vrouwe Justitia metamorfoser tot één grote witte klaas.

Met deze openingsrede heeft de balie nogmaals bewezen dat zij alle onderwerpen aandurft en zij volledig onafhankelijk staat van elk gevestigd en opgelegd denken.

Met witte plannen in het dorstige hoofd fietsten de genodigden naar de feestzalen van Sarteel, waar na enkele uren de sterkste kabouters de ondankbare, doch noodzakelijke taak hadden de weerspanningste magistraten naar buiten te loodsen, daar ondertussen het uur van het banket vervaarlijk dicht genaderd was.

Voor sommigen was de weg naar het Centuryhotel reeds een moeilijke en lange weg. Dit was tenminste mijn indruk toen ik de koorleider der kabouters, dixit de Fé, de trappen van het hotel zag beklimmen.

Wat de kwaliteit van het eten betreft, bleef men de traditie getrouw, doch de revue bracht enkele nieuwigheden: een naakte kabouter in volle lengte op een schapenvel, een gecensureerde kabouter-dichter, naaktfoto's van dolle mina's ontvreemd door onbekenden, en last but not least een tweestemmige kanon die deze bedoeling geenszins had.

De gebeurtenissen, feiten en historiën die na het banket plaatsgrepen vallen zelfs in deze tijd van losbandigheid niet te verhalen.

Op 21 november 1969 werden de kabouters uitgenodigd door Professor Marc Galle om zich te bezinnen over hun taal. Menig kabouter werd er stil van en in kleine communes schaafden zij noest aan hun a's, u's en e's.

De Schelde bleef er echter niet van «stille» staan en het echte kabouterhart kwam weer boven toen onze tamboerijn het nieuws aankondigde dat op 13 december 1969 in het kasteel van Schoten een groot bal werd georganiseerd.

Onverschrokken, over sneeuwvelden, toegevroren plassen en beemden kwamen zij die witte nacht in grote getalle op naar het Kasteel van Schoten.

Wanneer één nacht de geschiedenis van de Vlaamse Conferentie mag ingaan, zal het wel deze zijn.

Zelfs de kreeften en de jachttrofeeën op de schilderijen van het kasteel dansten mee. Nadat diep in de nacht het orkest uitgeput bezweek naast zijn lieren en zijn luiten dansten de kabouters verder. De oproep van de opperkabouter huiswaarts te keren wanneer de klok reeds voor de vijfde maal des morgens had geluid, was tevergeefs.

Bij het zevende uur wanneer de voorraad aan drank en eten was uitgeput trokken de stoutmoedigsten onder hen nog naar het hutje van dolle mina Constance Nijs waar de dageraad hen zou verrassen.

Kabouters zijn ook kultuurmensen en daarom besloten zij als eerste manifestatie van het jaar 70, nl. op 26 januari hun genootschap te vergasten op een toneelavond in de Arenbergschouwburg. Vooruitstrevend als steeds brachten zij een experimenteel stuk van een jong engels auteur, genaamd William Shakespeare.

Ons aller begrip ging dan ook uit naar de moeilijkheden van de acteurs, die zwaar te kampen hadden met deze gans nieuwe stijl en woordenschat, nog gezweven over de gewaagde intriges eigen aan het modern toneel. De actrices kregen een flinke zoen van de drie jongste kabouters die samen met hun andere vriendjes in de schaduw van het K.N.S. gebouw tot laat in de avond het stuk bespraken.

Van groot toneel naar de kleinkunst en wel op 27 februari in de melkerij van het Peersbos, waar elk jaar de jongste talenten van de balie worden ontdekt en toegejuicht.

Dit jaar brachten deze jonge revuisten, geschaard door dolle mina Carla de traditionele revue op het peil van het kabaret.

Zelfs de meest onverschillige worsten bleven niet onverstoorde liggen kissen en lachten hun buikje vol.

Het peersbos is groot en het papier is verduidelijk, de rest is zwijgen, de nacht bewaarde verder zijn geheimen. Sommigen beweren dat tussen het diner van de revuisten op 30 januari en de worstensouper nog enkele muzikale kabouters een orkest hadden opgericht. Alhoewel dit bericht niet gans van waarheid ontdaan is, zoals blijkt uit het commentaar van enkele oude glossatoren, is dit initiatief toch niet tot zijn ware bloei gekomen.

Op 16 maart bracht Professor Storme de kabouters terug in contact met de harde werkelijkheid van levante bessen en beslag op wortelvaste vruchten.

Zijn voordracht over alle mogelijke beslagen mocht een grote bijval genieten en in het bijzonder van de beslagrechter die, op de eerste rij gezeten, koortsachtig nota's nam en indringende vragen stelde.

Nauwelijks thuis van hun avondkursus van Professor Storme waren de kabouters te gast op 20 maart in de Bank van Parijs en van de Nederlanden waar minister Tindemans hun de toekomst van België openbaarde gaande van de Menapiërs tot gisteren.

Het beschrijven van de receptie aangeboden door opperkabouter Van Goethem in het vaderlijk huis aan de Sorbenlaan, behoeft een pen van een Ovidius of een Petronius. Aan het kleine kabouterkeukentje van moeder Van Goethem zal menig feestvierder met heimwee terugdenken.

Op april 1970 omringde opperkabouter Van Goethem zich met zijn discipelen en hun gades aan zijn rijke tafel en vertelde hij rond het open vuur oude en schone historiën volle van deugd en minzaamheid.

Enkele uren nadien stapten de onvermoeibare kabouters in een autobus, richting Oostmalle, waar hen het centrum voor kunstmatige inseminatie opwachtte.

Zonder dat het uit de hand liep, werden zij ingewijd in de leer van de sprong uit de hand en de geneugten van koe kalf. Na een sobere maaltijd in een landelijke afspanning reden de kabouters naar de paters van Westmalle, die zij tenvolle leerden waarderen toen dezen het onderscheid tussen de geslachten duidelijk stelden. De dolle mina's bleven verslagen achter met de opperkabouter van het klooster. Na het innemen van de plaatselijke drank spraken de meeste kabouters reeds vloeiend latijn en bij het aanbreken van de vespers hadden de meesten beslist definitief te blijven.

Op 29 mei stuurde de balie van Gent ons haar gemoeidelijkste kabouter John Bultinck, gekende figuur uit het T.V. feuilleton Judd for the defense. Zijn voordracht «Pornografie en gastronomie» werd door beide soorten lekkerbekken erg gewaardeerd en de censuradepten pinkten een bittere traan weg.

De woorden van J. Bultinck werden in daden omgezet met de hulp van opperkabouter Van Goethem, die voor de zoveelste maal zijn huis openzette voor de feestvierders.

Met de welsprekendheid van kabouter Bultinck nog in het achterhoofd dingden op 12 juni onze jongsten naar de begeerde H. De Jonghprijs. Dominique Herbosch wees er ons op dat geweld een aangeboren eigenschap is van de mens, die hem meer en meer bedreigt. Zijn bewondering ging uit naar figuren als Ghandi en Martin Luther King. Mr. Jan Koninckx leerde ons alles over de naam zowel op juridisch, historisch als filosofisch gebied.

Mr. Freddy Rubbens hield een pleidooi voor sociale rechtvaardigheid en bracht zinnvolle kritiek uit op de nog steeds heersende misbruiken inzake afdanking van arbeiders.

Mr. Luc Van Gelder tenslotte leerde ons dat er bij het benoemen van magistraten in de tweede helft van de 19de eeuw andere criteria waren dan bekwaamheid en juridische kennis. Nihil novi sub sole.

10 Juni werd een droevige dag voor kabouter Lauwers die na twee jaar tonkampioen te zijn geweest, zich deze titel zag afgenomen worden door de jonge en sterke kabouter Leo Van Humbeek. Het was een mooie en ja — het dient gezegd — een eerlijke strijd.

Confraters en magistraten trokken op 18 juni te 20.30 u. naar cinema Odeon, de cinefielen trokken dezelfde avond te 11 u. verslagen terug naar huis.

En om te eindigen in schoonheid moet men de chronologie der feiten soms doorheen halen. Want enkele dagen voor onze jaarlijkse filmvoorstelling had een der schitterendste manifestaties van het jaar plaats op het landgoed van kabouter Hugo Claessen.

Geladen met hengel en dobber, kippen en pétanque, zeven vaten stella en voetbal trokken de kabouters zingend door de «contrijen» van het Brasschaatse. Het werd een echte kabouterdag. Zon, vriendschap, bloemen, water en geurend gras. Als in een schilderij van Manet of Seurat zaten de kabouters rustig te hengelen; de bradende kippen verspreidden een zuiderse geur, de vogels werden niet overstemd door het rumoer van de stad.

Toen wij laat in de avond met zijn allen in het licht van

het kampvuur zaten voelde ik me gelukkig tot deze kabouterfamilie te behoren. En daarvoor dank ik U allen.

Eddy Van Vliet

Conferentie van de Jonge Balie te Brugge

Het bestuur van de Conferentie der Jonge Balie te Brugge werd voor het jaar 1970/71 samengesteld als volgt:

Voorzitter: Mr. W. Weys; Ondervoorzitter Mr. J. Arnou; Secretaris: Mr. F. Moeykens; Schatbewaarder: Mr. H. Vandeputte; Leden: Mrs. R. De Vriendt, R. Beuls, I. Van de Voorde, W. De Becker, T. Goegebeur, J. Lievens, L. Laleman.

Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk

Het bestuur van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk werd voor het gerechtelijk jaar 1970-1971 samengesteld als volgt:

Voorzitter: Mr. W. Van Haesebrouck; Secretaris, Mr. L. Maeyens, Schatbewaarder, Mr. Ch. Laysen.

MEDEDELINGEN

Notariële dagen te Nijvel

De Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen deelt ons mede dat de traditionele «Notariële Dagen» dit jaar zullen plaats hebben te Nijvel op 11 en 12 september a.s. Het Notariaat zal dit jaar 2 onderwerpen onderzoeken: de actualiteit van het notariaat en de veiligheidsmaatregelen van de instelling.

Om zich steeds beter aan te passen aan de economische en sociologische werkelijkheid, ondervraagt het notariaat zich omtrent de sociale, juridische en familiale behoeften die zijn ontstaan hebben veroorzaakt.

Het eerste verslag zal vanuit deze beschouwing een nieuw statuut voorstellen, dat beantwoordt aan de huidige verwachtingen van het publiek aangaande de notaris.

Het tweede verslag onderzoekt de controlemaatregelen van de notariële boekhouding, de verzekering van het beroepsrisico en de werking van de collectieve waarborgkas (notariële zekerheid). De werkzaamheden van deze commissie zullen een nieuw zicht over deze problemen geven.

Dit alles zal onderzocht worden tijdens de Notariële Dagen van Nijvel.

Het Notariaat zal, gedurende deze jaarlijkse bijeenkomst, de huidige stand van zaken grondig onderzoeken.

Internationale Unie der Advocaten.

De Internationale Unie der Advocaten heeft een bestuurszitting gehouden te Stockholm, gevolgd door een zitting van het Presidentschap te Kopenhagen.

Belangrijke toelichtingen werden verstrekt wat betreft de thema's der werkzaamheden die zullen plaats hebben op het aanstaande Congres van de Internationale Unie der Advocaten, dat zal gehouden worden te Parijs van 26 tot 30 juli 1971.

1° Uitoefening van het beroep van advocaat in de vreemde

De algemene verslaggever is Mr. Peter Kislen uit Wenen. De vraag zal namelijk onderzocht worden te weten

of er voor elk land, lid van de Unie, een monopolie bestaat voor de advocaten wat betreft het pleiten en de vertegenwoordiging van de cliënten voor de overheden van het land.

Er zal onderzocht worden of een vreemde advocaat mag pleiten voor de rechtsmachten.

Het Congres zal eveneens onderzoeken in welke voorwaarden een advocaat mag toegelaten worden juridische raadgevingen te verstrekken en contracten op te stellen in een land dat niet het zijne is.

2° De Internationale Handelsverkoop

De algemene verslaggevers zijn Mrs. Van der Feltz en H. J. Sluijter uit Amsterdam.

De aan gang zijnde studies hebben ten doel na te gaan of de Conventies van Den Haag van 1-7-1964 en van 15-6-1955 in bepaalde landen zullen toegepast worden.

Het probleem van de overdracht van het risico zal eveneens het voorwerp uitmaken van een onderzoek.

De nationale verslaggevers zullen inlichtingen verstrekken over het intern recht van hun land wat betreft de eigendomsverdracht en het voorbehoud van eigendomsrecht.

3° De juridische en sociale aspecten van grote onroerende ensembles

De algemene verslaggever is Mr. Albert Zurfluh uit Parijs. Voor elk land zal onderzocht worden welke de oorzaken zijn die aanleiding hebben gegeven tot het ontstaan van grote onroerende ensembles.

Een geografische kaart van de implanting zal verstrekt worden. De vraagstukken betreffende de techniek en de reglementering van het urbanisme zullen worden geschetst.

Het hoofddoel dat de Commissie nastreeft zal erin bestaan een onderzoek in te stellen over:

- de wijze van financiering van het oprichten van grote onroerende ensembles: staatsfinanciering, semi-staatsfinanciering en private financiering;
- de juridische structuren van het bouwwerk;
- de administratie van de grote onroerende ensembles.

Uiteindelijk zullen ook de sociale problemen in verband met de grote onroerende ensembles het voorwerp uitmaken van een brede vergelijkende studie.

Het probleem van het politietoezicht voor het geval het domein privaat blijft, zal speciaal nagegaan worden, evenals de zo belangrijke aangelegenheid der jeugd-delinquentie en de eventuele transformatie in «cités dortoirs».

Deze voorbereidingen hebben als speciaal doel: voor de toekomst uit te stippelen welke de nieuwe oriëntaties zullen dienen te zijn van de grote onroerende ensembles.

4° De Internationale Luchtkaperij

De mogelijkheden tot repressie in elk land afzonderlijk zullen in een vergelijkende studie nagegaan worden.

De werkzaamheden van deze commissie zullen waarschijnlijk dienen georiënteerd te worden naar een plan tot een algemeen systeem van repressie van internationaal karakter.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Plaatselijke gebruiken betreffende de huurtermijnen in de Antwerpse agglomeratie

Sedert de oorlog is de huisvesting in de rote agglomeraties merklijk veranderd.

Het aantal zogenaamde werkmanswoningen is in aanzienlijke mate verminderd, doordat dergelijke woningen niet meer worden aangebouwd of gesloopt werden. Meer en meer zijn de werklieden hetzij volledige burgershuizen, hetzij gedeelten ervan gaan betrekken.

Het betrekken van appartementen, die een afzonderlijke woning uitmaken met slechts één toegangsdeur (wat men vroeger een Frans appartement noemde) is fel toegenomen.

Dergelijke appartementen worden thans in grote agglomeraties door alle bevolkingslagen bewoond. De verhouding van de huurprijzen voor de onderscheiden categorieën van woningen zijn eveneens merklijk gewijzigd.

Derhalve hebben de vrederechters van het eerste, tweede, derde en vierde kanton van Antwerpen vastgesteld dat de gebruiken betreffende de opzeg veranderd zijn en zij hebben de nieuwe gebruiken toepasselijk van 1 juli 1970 af zoals hiernabepaald vastgelegd :

GEBRUIKEN aangaande de HUURTERMIJNEN.

(toepasselijk van 1.7.1970 af)

WONINGEN

VOLLEDIG HUIS

(al dan niet bemeubeld)

NIET BEMEUBELD HUISGEDEELTE

(zoals appartement, kwartier, studio, kamer)

BEMEUBELD HUISGEDEELTE

(zoals appartementen, kwartier, studio, kamer)

BUREAU

WERKHUIS, WERKPLAATS, MAGAZIJN OF STAPELPLAATS

GARAGE :

(afzonderlijke autobergplaats)

NAAR GELANG DE HUURPRIJS, PER MAAND :

tot en met 1.800 fr. : opzegging één maand vóór het einde van een huurmaand.

boven 1.800 fr. : opzegging drie maand vóór het einde van een huurmaand.

boven de 3.000 fr. : opzegging tegen het einde van een huurjaar, drie maand op voorhand.

NAARGELANG DE TERMIJNEN VAN BETALING :

opzegging tegen het einde van een dezer termijnen, met voorbericht gelijk aan een termijn.

opzegging drie maand vóór het einde van een huurmaand.

opzegging tegen het einde van een huurjaar, drie maand op voorhand.

opzegging één maand vóór het einde van een huurmaand.

OVERGANGSMAATREGELEN

I. Betreffende de opzegging van de huren die onder de oude gebruiken (in voege tot 30-6-1970) met drie maanden vóór de verjaardag van de intrede moesten opgezegd worden, en die volgens de nieuwe gebruiken, in voege van 1-7-1970 af, op ieder ogenblik met drie maanden tegen het einde van een huurmaand zullen mogen opgezegd worden: dus frans appartement tussen fr. 1.801,- en fr. 3.000,- per maand :

— iedere zelfs na 1-7-1970 gegeven opzegging zal slechts geldig zijn ten vroegste tegen de eerste verjaardag van intrede die na 1-7-1970 valt, daarbij mits zij minstens drie maand tevoren werd gegeven. (Dit eerbiedigt de verwachting die de partijen mochten hebben wanneer, onder het oude stelsel, de nodige vooropzeg niet gegeven is geworden tegen de in die periode van vóór 1-7-1970 vallende verjaardag).

II. Betreffende de opzegging van de huren die onder de oude gebruiken (in voege tot 30-6-1970) met één maand mochten opgezegd worden tegen het einde van een huurmaand (gewoon kwartier) en die volgens de nieuwe gebruiken, in voege van 1-7-1970 af, met drie maand zullen moeten opgezegd worden, indien de huurprijs tussen fr. 1.801,- en fr. 3.000,- ligt :

— de voor 1-7-1970 gegeven opzeggingen, zelfs indien de opzeggingstermijn na 1-7-1970 verstrijkt, zijn geldig overeenkomstig de oude gebruiken, al wordt het geding tot geldigverklaring en uitdrijving na 1-7-1970 ingespannen ; de na 1-7-1970 gegeven opzeggingen moeten de nieuwe termijn (3 maand) eerbiedigen.

Deze gebruiken zijn in de kantons Berchem - Borgerhout en Ekeren reeds in voege sedert 1 juli 1969.